

IWT SBO PROJECT 120003 “SeArch”

Archaeological heritage in the North Sea

Development of an efficient assessment methodology and approach towards a sustainable management policy and legal framework in Belgium.

Archeologisch erfgoed in de Noordzee

Ontwikkeling van een efficiënte evaluatiemethodologie en voorstellen tot een duurzaam beheer in België.

Assessment of the actual legal situation in Belgium

WP 2.1.2. - Aanvulling

Verantwoordelijke partners: Agentschap Onroerend Erfgoed (FHA), UG-MI

Auteurs: H. Lettany, M. Pieters, S. Van Haelst, T. Derudder & M. Rabaut

December 2016

Inhoudstafel

Afkortingen	4
1. Inleiding	5
2. Relevante wetgeving voor de bescherming van het onderwater cultureel erfgoed	6
2.1. De OCE-wet en OCE-besluiten.....	7
2.2. Invloed van het milieueffectenrapport (MER) en de milieueffectenbeoordeling (MEB) op de bescherming van het OCE.	9
2.3. Invloed van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) op de bescherming van het OCE.....	11
3. Activiteiten in het BDNZ met mogelijk negatieve effecten op het aanwezige OCE.	13
3.1. Zand- en grindwinning.....	14
3.1.1. Impact op de zeebodem door zand- en grindwinning	14
3.1.2. Wettelijk kader voor zand- en grindwinning in het BDNZ.....	14
Algemene procedure.....	14
Ruimte voor aandacht voor OCE	16
Zeewering.....	17
Kabels en pijpleidingen.....	18
3.2. Baggerwerken.....	18
3.2.1. Impact op de zeebodem door baggerwerken	18
3.2.2. Wettelijk kader voor baggerwerken in het BDNZ	19
Algemene procedure.....	19
3.3. Windmolenparken.....	21
3.3.1. Impact op de zeebodem door windmolenparken.....	21
3.3.2. Wettelijk kader voor de bouw van windmolenparken in het BDNZ.....	21
Algemene procedure.....	21
Ruimte voor aandacht voor OCE	22
4. Evaluatie huidige wetgeving	23
4.1. Stand van zaken.....	24
4.2. Aanbevelingen ter bescherming van het OCE.....	24
4.2.1. Erfgoedeffectenbeoordeling	25
Problematiek	25

Aanbevelingen	25
4.2.2. Erfgoedexpertise	26
Problematiek	26
Aanbevelingen	26
4.2.3. Opvolging en controle	27
Problematiek	27
Aanbevelingen	27
4.2.4. Uitvoering van de OCE-wet	28
Problematiek	28
Aanbevelingen	28
5. Geconsulteerde Regelgeving	28
6. Bibliografie	30
7. Bijlage	31
Bijlage 1 – OCE-wetgeving	31
Bijlage 2 – MER- en MEB-procedure	33
Bijlage 3 – MRP	36
Bijlage 4 – Wetgeving zand- en grindwinning	39
Bijlage 5 – Wetgeving baggerwerken	49
Bijlage 6 – Wetgeving windmolenparken	53

Afkortingen

aOE:	Agentschap Onroerend Erfgoed
BDNZ:	Belgische deel van de Noordzee
BMM:	Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium
KB:	Koninklijk besluit
MB:	Ministerieel besluit
MEB:	Milieueffectenbeoordeling
MER:	Milieueffectenrapport
MMM-wet:	Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
MRP:	Marien Ruimtelijk Plan
OCE:	Onderwater cultureel erfgoed
OCE-wet:	Wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
UG-MI:	Maritiem Instituut van de UGent

1. Inleiding

Ten tijde dat dit onderzoek werd opgestart was de enige wet die enige bescherming bood aan onderwater cultureel erfgoed (OCE) de wet van 9 april 2007 betreffende de vondst en de bescherming van wrakken. Deze wet was echter alleen van toepassing op wrakken en wrakstukken in de territoriale zee en had geen betrekking op andere vormen van OCE of wrakken op het continentaal plat, die bijgevolg onbeschermd bleven. Bovendien kwamen er nooit uitvoeringsbesluiten voor deze wet, waardoor de wet in de praktijk nooit in werking trad. Sindsdien is de wetgeving omtrent de bescherming van het OCE grondig veranderd. Zo werd met de wet van 6 juli 2013 houdende de instemming met het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001 het UNESCO verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001, officieel door België geratificeerd. De wet van 9 april 2007 werd vervangen door de wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water (OCE-wet), dewelke betrekking heeft op alle vormen van OCE, niet slechts wrakken, in zowel de territoriale zee als op het continentaal plat. Verschillende uitvoeringsbesluiten maken dat deze wet ook effectief uitgeoefend wordt (*cfr. Infra: 2. Relevante wetgeving voor de bescherming van het onderwater cultureel erfgoed*). We kunnen dus stellen dat er sinds de aanvang van het 'SeArch'-project vooruitgang is geboekt op het vlak van de bescherming van het OCE. In welke mate de huidige OCE-wetgeving het OCE effectief beschermt en in welke mate de UNESCO-conventie uit 2001 geïmplementeerd is in deze wet, werd reeds uitgebreid onderzocht door het Maritiem Instituut van de UGent (UG-MI) als onderdeel van WP2.1.2. van dit project.¹ Dit onderzoek merkte op dat artikel 5 van de UNESCO-conventie, dat stelt dat "elke verdragsluitende staat de meest geschikte middelen moet inzetten waarover hij beschikt met het oog op het voorkomen of verzachten van de nadelige gevolgen van werkzaamheden met ongewenste neveneffecten op het cultureel erfgoed onder water, die onder zijn rechtsmacht vallen", niet is opgenomen in de huidige OCE-wet. Concreet betekent dit dat er momenteel geen preventieve maatregelen zijn opgenomen in de OCE-wet om de mogelijke negatieve effecten op het OCE als gevolg van bepaalde activiteiten op zee (zoals zand- en grindwinning, baggerwerkzaamheden, de aanleg van windmolenparken...) te mitigeren of te vermijden.

Het onderzoek van het agentschap Onroerend Erfgoed (aOE) dat in dit rapport gepresenteerd wordt, vormt eveneens onderdeel van WP2.1.2. en is aanvullend op de resultaten van het onderzoek van het UG-MI. Het doel van dit onderzoek was een stand van zaken op te stellen in welke mate de bescherming van OCE geïmplementeerd is in de federale wetgeving die betrekking heeft op werkzaamheden op zee die incidenteel effecten kunnen hebben op OCE. Het gaat dus niet om werkzaamheden waarvan OCE hoofdzakelijk het voorwerp is zoals gedefinieerd in de OCE-wet, maar om werkzaamheden die ongewild een impact op OCE kunnen hebben. Hierbij werd nagegaan in welke mate de activiteit een impact kan hebben op het OCE en in welke mate het huidige wettelijke kader deze impact op het OCE kan mitigeren of vermijden. Indien het huidige wettelijke kader deze impact niet of op onvoldoende wijze kan mitigeren, werd tot op zekere hoogte nagegaan in welke mate het huidige wettelijke kader voor deze activiteit ruimte biedt voor implementering van maatregelen ter bescherming van het OCE.

---

¹ Derudder & Maes 2014.

In eerste instantie werd een evaluatie gemaakt van de regelgeving die relevant is of kan zijn voor de bescherming van het OCE (de lijst van geraadpleegde regelgeving is te vinden in hfdst. 5 van dit rapport). Hierbij werd vooral gekeken naar welke preventieve maatregelen deze regelgeving aanreikt om de betekenisvolle effecten op het OCE als gevolg van bepaalde activiteiten op zee te mitigeren of vermijden. Nadien werd de specifieke regelgeving per activiteit die een betekenisvolle impact kan hebben op het OCE in het BDNZ geëvalueerd. Op deze manier werd nagegaan in welke mate de huidige wetgeving de mogelijke impact van welbepaalde activiteiten op het OCE kan voorkomen. Vervolgens werd op basis van beide evaluaties een stand van zaken opgesteld. Hierbij wordt een overzicht gegeven van welke maatregelen binnen het huidige wettelijk kader het OCE kunnen beschermen, evenals welke hiaten vooralsnog negatieve effecten op het OCE toelaten. Op basis hiervan worden tot slot enkele adviezen geformuleerd in functie van een meer duurzaam beheer van het OCE.

2. Relevante wetgeving voor de bescherming van het onderwater cultureel erfgoed

Sinds de ratificering in 2013 door België van de UNESCO-conventie uit 2001 ter bescherming van het onder water cultureel erfgoed, werd een wettelijk kader gecreëerd dat toelaat vondsten in het BDNZ te erkennen en beschermen als OCE. De bepalingen hiertoe werden vastgelegd in de OCE-wet, dewelke in werking trad met het KB van 25 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water. Nadien werden bijkomende maatregelen ter bescherming van OCE vastgelegd in het KB van 21 september 2016 betreffende de reglementaire maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water. Daarnaast zijn er tot op heden acht wrakken erkend als OCE krachtens een ministerieel besluit. Het gaat hierbij om de wrakken HMS Wakeful, West-Hinder, het houten scheepswrak voor de kust van Oostende, 't Vliegt Hart, U-11, SS Kilmore, HMS Brilliant en de wraksite op de Buiten Ratel Zandbank. De huidige ministeriële besluiten kunnen aanleiding geven tot enige verwarring. De titels van deze besluiten stellen immers steeds dat het gaat om de bescherming van de respectievelijke wraksite als OCE. In de praktijk echter omvatten deze besluiten slechts één artikel. Dit artikel stelt dat de respectievelijke wraksite wordt erkend als OCE. De eigenlijke beschermingsmaatregelen voor de individuele wrakken die erkend zijn als OCE worden vastgesteld in het MB van 4 oktober 2016 betreffende individuele maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water. Alleen voor de HMS Wakeful worden in dit besluit geen beschermingsmaatregelen vastgelegd gezien dit wrak, gelegen in een vaargeul, zich in een gebied bevindt waar geen activiteiten uitgevoerd mogen worden die een impact op het wrak zouden kunnen hebben.

Wanneer we het huidige wettelijke kader bekijken zien we dat een procedure wordt voorgesteld voor de erkenning en bescherming van vondsten als OCE. Een preventief kader voor de bescherming van OCE tegen negatieve effecten als gevolg van activiteiten in het BDNZ met impact op of in de bodem, wordt echter in mindere mate vastgesteld. Behalve de OCE-wetgeving kan ook de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (MMM-wet) ruimte bieden voor de bescherming van OCE tegen de negatieve effecten als gevolg van bepaalde activiteiten op zee. Twee specifieke instrumenten die volgen uit de uitvoeringsbesluiten van de MMM-wet zijn

interessant in dit opzicht, namelijk de procedure van de milieueffectenbeoordeling en de realisatie van het marien ruimtelijk plan.

2.1. De OCE-wet en OCE-besluiten

Wanneer we de huidige OCE-wet bekijken kunnen we stellen dat deze wel een procedure vastlegt voor de erkenning en bescherming van vondsten als OCE (zie bijlage 1: 1.a), maar dat er geen preventieve maatregelen worden vastgesteld die de negatieve impact op het OCE ten gevolge van bepaalde activiteiten op zee beperken of vermijden. Het KB van 21 september 2016 betreffende de reglementaire maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water legt wel beschermingsmaatregelen vast voor het *in situ* beschermd OCE. Dit is erkend OCE dat *in situ* beschermd wordt overeenkomstig art. 8, §3, van de OCE-wet. De maatregelen uit dit KB die een negatieve impact op *in situ* beschermd OCE moeten beperken of vermijden zijn o.a. het aanduiden van dit erfgoed op zeekaarten (art. 2), de verplichte meldingsplicht wanneer men hier wil duiken (art. 4), een verbod op activiteiten of werkzaamheden die het *in situ* beschermd erfgoed kunnen wijzigen (art 5. § 1) en het verbod voorwerpen van dit *in situ* beschermd erfgoed of uit de nabijheid ervan weg te halen zonder toelating van de ontvanger (art. 5. § 2) (zie bijlage 1: 2.c-g).

Nu is het zo dat tot op heden wel reeds acht wrakken erkend werden als OCE door de bevoegde minister, maar dat nog geen enkel van deze als OCE erkende wrakken nadien ook door de koning erkend werd als *in situ* beschermd erfgoed. Hierover bestaat enigszins onduidelijkheid, aangezien de respectievelijke ministeriële besluiten voor de erkenning van deze wrakken als OCE in hun titels wel verwijzen naar de bescherming van de respectievelijke wrakken (Zie bijlage 1: 3)². Ook worden, door middel van het MB van 4 oktober 2016 betreffende individuele maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, bijkomende beschermingsmaatregelen bepaald voor zeven van acht van deze wrakken door de bevoegde minister; iets wat overeenkomstig art. 7 van de wet van 21 september 2016 alleen mogelijk is voor *in situ* beschermd erfgoed. We kunnen echter stellen dat de acht wrakken tot op heden alleen maar erkend werden als OCE en niet als *in situ* beschermd OCE, daar de ministeriële besluiten duidelijke refereren naar art. 8, §1, tweede lid, dat stelt dat vondsten (*i.e.* ook wrakken) door de minister erkend kunnen worden als OCE (zie bijlage 1: 1.a, 3.a). Het enige artikel in deze ministeriële besluiten stelt bovendien dat het respectievelijke wrak OCE is. Er wordt niet gesproken over enige vorm van bescherming (zie bijlage 1: 3.b). In artikel 1, 1°, van het KB van 21 september 2016 wordt '*in situ* beschermd erfgoed' gedefinieerd als vondsten die erkend zijn als OCE overeenkomstig art. 8, §1, van de OCE-wet én die beschermd worden *in situ* overeenkomstig art. 8, §3, van de OCE-wet. Hieruit kunnen we afleiden dat het dus zeker niet zo is dat al het erkende OCE automatisch ook *in situ* bescherming geniet.

Het onderscheid tussen erkend OCE en *in situ* beschermd OCE is daarom wel degelijk belangrijk. Tot op heden bestaan er vrijwel geen wettelijk vastgelegde beschermingsmaatregelen voor erkend OCE. Er bestaan wel beschermingsmaatregelen voor *in situ* beschermd erfgoed (KB van 21 september 2016) en er bestaan ook individuele maatregelen voor de *in situ* bescherming voor zeven van de acht als OCE erkende wrakken, maar deze maatregelen lijken op basis van het huidige wettelijke kader pas

---

² Er werd geopteerd om één illustratief voorbeeld toe te voegen in bijlage 1: 3. De argumenten die hier aangehaald worden waarom het gaat om de erkenning en niet bescherming van de betreffende wrakken zijn echter identiek voor de andere zeven ministeriële besluiten.

van kracht te zijn nadat de koning besluit deze wrakken ook effectief *in situ* te beschermen. Dit zorgt voor enige onduidelijkheid over de eigenlijk beschermingsstatus van deze wrakken.

Daarnaast kan de bevoegde minister, volgens art. 8, §2, van de OCE-wet ook beslissen een vondst niet als cultureel erfgoed te erkennen (zie bijlage 1: 1.a). In dit geval wordt de vondst overgedragen aan de vinder en zijn er geen beschermingsmaatregelen van kracht te zijn. Volgens art. 7 van de OCE-wet dient de ontvanger van de vondsten een elektronisch register aan te maken dat door iedereen ingekeken kan worden. Dit register kan ook vondsten bevatten die reeds voor de inwerkingtreding van de wet werden ontdekt. Volgens art. 9 van de OCE-wet dient de ontvanger ook het OCE bekend te maken via een website toegankelijk voor het publiek. Deze website is raadpleegbaar via www.vondsteninzee.be en toont een overzicht van zowel oude als nieuwe vondsten evenals het erkend OCE. Deze website maakt een onderscheid tussen 'beslissing minister: cultureel erfgoed onder water onder beschermingsmaatregelen' (7 vondsten), 'beslissing minister: cultureel erfgoed onder water' (2 vondsten)³, 'beslissing minister: in onderzoek' (2 vondsten), 'beslissing minister: niet van toepassing' (2 vondsten) en 'Overige vondsten in zee' (267). Deze laatste en grootste groep zijn vondsten die al bekend waren voor deze wet in werking trad. Het gaat hierbij voornamelijk om scheepswrakken. Hoewel een zeker aantal van deze scheepswrakken daarvoor zeer waarschijnlijk in aanmerking komt, is nog geen van deze 267 vondsten erkend als OCE. Voor twee vondsten is de beslissing van de minister niet van toepassing omdat het hierbij gaat om objecten die werden aangetroffen in Britse wateren en dus buiten het BDNZ waar de OCE-wet van toepassing is.

Wanneer we de huidige wetgeving rond de bescherming van het OCE bekijken kunnen we besluiten dat er een onderscheid gemaakt moet worden tussen niet als OCE erkende vondsten, door de minister erkend OCE en door de koning *in situ* beschermd OCE. Momenteel zijn acht vondsten, allen wrakken, door de minister erkend als OCE. Hoewel er volgens de huidige wetgeving geen specifieke bepalingen zijn voor de bescherming van erkend OCE tegen de impact van niet op OCE gerichte werkzaamheden in het BDNZ, stelde de minister toch individuele beschermingsmaatregelen vast voor zeven van de acht erkende wrakken (MB 4 oktober 2016). Hoewel dit een zeer positief initiatief is, werden deze maatregelen vastgelegd volgens een bevoegdheid die de minister alleen heeft voor door de koning *in situ* beschermd OCE. Daar tot op heden nog geen enkel OCE door koning *in situ* beschermd werd is het onduidelijk in welke mate dit besluit ook effectief draagkracht heeft. Dit geldt eveneens voor het KB van 21 september 2016 waarin reglementaire maatregelen worden vastgelegd voor *in situ* beschermd erfgoed. Het lijkt in dit opzicht aangewezen de betreffende wrakken zo spoedig mogelijk door de koning *in situ* te laten beschermen, ofwel de bevoegdheid voor *in situ* bescherming over te hevelen naar de minister zodat deze wrakken een eenduidige en actieve bescherming kunnen genieten. Daarnaast lijkt het aangewezen ook voor erkend OCE reeds een minimale vorm van bescherming vast te stellen zodat dit ook veilig gesteld wordt voor de negatieve effecten van bepaalde activiteiten op zee. Daarnaast zijn er 267 gekende wrakken die op dit moment alleen als vondst beschermd worden door de OCE-wet, wat betekent dat ze niet zonder toestemming van de ontvanger boven water gebracht mogen worden. Het is uiteraard aannemelijk dat de erkenningsprocedure en beschermingsprocedure enige tijd vraagt. Het zou daarom interessant kunnen zijn ook vondsten waarvoor de procedure lopende is (*i.e.* vanaf het moment dat ze gemeld worden bij de ontvanger) een meer uitgebreide vorm van (voorlopige) bescherming te laten genieten totdat er verdere beslissingen worden genomen. Op die manier zouden de 267 niet erkende wrakken en andere toekomstige vondsten toch in zekere mate gevrijwaard kunnen worden voor eventuele

---

³ Deze twee vondsten zijn de twee delen van de HMS Wakeful en verwijzen dus naar eenzelfde wrak. Beide delen werden erkend als OCE in één MB.

negatieve effecten als gevolg van bepaalde activiteiten op zee in afwachting tot een effectieve erkenning en mogelijke bescherming.

Tot slot lijkt het aangewezen binnen de huidige wetgeving een raadgevend orgaan in te stellen met expertise op het vlak van OCE, dewelke de minister kan ondersteunen bij de erkenning van vondsten als OCE en de koning kan ondersteunen bij de beslissing tot *in situ* bescherming van erkend OCE. Gezien erfgoed en archeologie gewestelijke bevoegdheden zijn lijkt deze expertise te ontbreken in de federale instellingen. Daarom lijkt het aangewezen een ondersteunend orgaan dat deze expertise beheerst op te richten op federaal niveau, of onder te brengen in een bestaande structuur, of een samenwerking met gewestelijke organen vast te stellen die deze expertise reeds bezitten.

2.2. Invloed van het milieueffectenrapport (MER) en de milieueffectenbeoordeling (MEB) op de bescherming van het OCE.

De wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (MMM-wet) heeft tot doel de eigen aard, de biodiversiteit en het ongeschonden karakter van het mariene milieu te behouden door middel van beschermings- en herstellingsmaatregelen. In deze wet wordt het mariene milieu gedefinieerd als “de abiotische omgeving van de zeegebieden en de biota, hierin inbegrepen de fauna, de flora en de mariene habitats die zij innemen, alsook de ecologische processen werkzaam binnen dit milieu en de onderlinge wisselwerking tussen de abiotische en de biotische componenten” (art. 2, 2°). Hoewel de MMM-wet als dusdanig niet handelt over OCE, en OCE bijgevolg ook niet ter sprake komt in deze wet, is het wel interessant deze wet te bekijken omdat hij een parallel vormt inzake de bescherming van welbepaalde materie in het BDNZ. Bovendien schept de MMM-wet en de bijhorende uitvoeringsbesluiten een duidelijk kader voor de preventieve bescherming van het mariene milieu, de uitvoering van deze bescherming en de opvolging ervan. Dergelijke zaken ontbreken voorlopig nog in grote mate in de OCE-wetgeving, en de MMM-wet kan op die manier als parallel een inspiratiebron vormen voor de verdere ontwikkeling van de OCE-wet.

Bovendien is het de MMM-wet die aanleiding geeft tot de procedure van de milieueffectenbeoordeling (MEB) en het verplicht opstellen van een milieueffectenrapport (MER) voor iedereen die in het BDNZ een activiteit wil ondernemen die onderworpen is aan een vergunning of machtiging (art. 28, §1). Deze procedure werd verder vastgelegd in het KB van 7 september 2003 houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België en het KB van 9 september 2003 houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België. Het doel van deze procedure is ervoor te zorgen dat, vooraleer een vergunning of machtiging wordt toegekend voor het uitvoeren van een activiteit op zee, wordt nagegaan in welke mate deze activiteit mogelijk een negatief effect gaat hebben op het mariene milieu en hoe dit beperkt of vermeden kan worden. Dergelijke procedure is uiteraard ook interessant ter bescherming van het OCE, en in zekere

mate wordt het OCE reeds beschermd door deze procedure, zoals blijkt uit het KB van 9 september 2003.

Het KB van 9 september 2003 bepaalt de regels voor de uitvoering van MER's en MEB's. Zo moet een MER onder andere de voorgenomen activiteit beschrijven (art. 9, 1°) evenals een beschrijving en waardering van de betekenisvolle effecten van deze activiteit op het mariene milieu bevatten (art. 10, 3°). Hierbij wordt gespecificeerd dat ook de impact op het culturele erfgoed bedoeld wordt onder dit artikel (zie bijlage 2: 1.b). Concreet betekent dit dus dat de initiatiefnemer van een activiteit moet aangeven in welke mate de uitvoering van zijn activiteit het OCE zal verstoren. Dit is een belangrijk element dat de initiatiefnemer van een activiteit op zee er toe verplicht aandacht te hebben voor het cultureel erfgoed, en hem er toe aanzet de impact van zijn activiteit op dit cultureel erfgoed te mitigeren. Hierbij dient de kanttekening gemaakt te worden dat het KB van 9 september 2003 dateert van voor de OCE-wet. Het cultureel erfgoed waarover hier gesproken wordt volgt dus niet de definitie van vondsten zoals vastgelegd in de OCE-wet. Wat al dan niet als onroerend erfgoed beschouwd kan worden, wordt niet verder gedefinieerd in dit KB.

Ook dient gezegd dat dit artikel 10 de enige plaats is in de volledige procedure in dit KB waarbij, wettelijk gezien, aandacht wordt geschonken aan cultureel erfgoed. Hoewel het KB van 9 september 2003 meermaals spreekt over de betekenisvolle effecten op 'het mariene milieu', wordt nergens algemeen gedefinieerd, of gespecificeerd zoals in art. 10, 3°, dat met 'het mariene milieu' ook het cultureel erfgoed bedoeld wordt (e.g. zie bijlage 2: 1.d). Zo is het in zijn geheel onduidelijk of behalve het MER, ook de MEB wettelijk gezien enige rekening dient te houden met de impact van de activiteit op het OCE. Hoewel het mogelijk is dat dit in de praktijk wel deels gebeurt, lijkt de wet dit tot op heden niet eenduidig te verplichten. Bovendien zijn er tot op heden geen maritieme erfgoeddeskundigen en/of maritieme archeologen betrokken bij de MEB. De MEB wordt uitgevoerd door de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM). Dit is een departement van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN), een federale wetenschappelijke instelling. Daar erfgoed en archeologie gewestelijke of gemeenschapsbevoegdheden zijn, was deze expertise tot voor kort overbodig op federaal niveau. Met de federale bevoegdheid voor de bescherming van het OCE in het BDNZ komt daar verandering in. Artikel 15 van het KB van 9 september 2003 stelt wel dat de BMM beslist of het MER volledig en afdoende is, en dat de BMM bovendien onderzoek kan uitvoeren of kan laten uitvoeren als aanvulling op het MER (zie bijlage 2: 1.c). Gezien het één van de te onderzoeken items is binnen de MER, moet de BMM hier actie over ondernemen; het huidige KB definieert echter niet tot welk detail dit dient te gebeuren. Dit betekent dat het onduidelijk is op welk moment de expertise van maritieme erfgoed specialisten ingeroepen dient te worden bij de evaluatie van MER's. Voor alle andere te onderzoeken (milieu)items binnen de MER procedure wordt op een analoge manier gewerkt. Het is belangrijk dat BMM de resultaten van dit project verder gebruikt bij het uitwerken van de analyses die moeten gebeuren bij elke MER, waarbij de verwachte impact op OCE dient beschreven en gewaardeerd te worden. In die zin moet het item onderwatererfgoed binnen de MER/MEB worden uitgebreid en moet van toepassing zijn op al het potentiële erfgoed. De vergunningverlenende overheid zou hier steeds contact op moeten nemen met professionele onderwaterarcheologen (van overheden of daarbuiten) om de uitvoerder van de MER goed te sturen en de juiste technieken zouden moeten opgenomen worden in de MER-studie. Tenslotte geeft de vergunningverlenende overheid duidelijke voorwaarden/aanbevelingen mee over hoe met het potentiële erfgoed moet worden omgegaan. Dit kan eventueel wettelijk verankerd worden of kan door goede praktijk ingevuld worden (naar analogie met andere items 'mariene milieu' waar de specifieke acties nooit wettelijk verankerd zijn maar wel de plicht om voor elk item de nodige analyses te doen).

Het is positief dat binnen het huidige wettelijke kader de initiatiefnemer van een activiteit in het BDNZ bij de opstelling van het MER rekening dient te houden met de betekenisvolle effecten op het OCE. Anderzijds stelt de huidige wetgeving niet eenduidig vast dat bij de MEB ook rekening gehouden dient te worden met de betekenisvolle effecten op het OCE. Hoewel dit in de praktijk mogelijk wel (deels) gebeurt, lijkt het aangewezen dit bij het vastleggen van de analyses voor de MER vast te leggen. Dit kan gedaan worden door duidelijk en algemeen te definiëren dat het OCE deel uitmaakt van het mariene milieu, of door de woorden ‘mariene milieu’ te vervangen door ‘mariene milieu en onder water cultureel erfgoed’ daar waar nodig. Indien de MEB ook rekening dient te houden met het OCE, moet OCE integraal deel uitmaken van wat onder ‘mariene milieu’ wordt verstaan of kan desgevallend het KB van 29 september 1997 houdende de overdracht van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen hierop aangepast worden. In elk scenario zou de BMM zich dus moeten engageren om deze expertise hieromtrent op te bouwen/in te huren.

Het is daarnaast de vraag of het wenselijk is het OCE te incorporeren als onderdeel van het mariene milieu. Het mariene milieu en het OCE zijn immers twee verschillende zaken met elk hun eigen problematieken en noden. Een mogelijkheid is om te bekijken in welke mate de OCE-wet ook aanleiding zou kunnen geven tot een vergunningsprocedure, gebaseerd op de behoeften eigen aan de bescherming van OCE, die toelaat de preventieve bescherming van OCE beter uit te voeren, te beoordelen en op te volgen. Op die manier kunnen de MMM-wet en de OCE-wet naast elkaar hun eigen noden vaststellen, waarna een gemeenschappelijke vergunningsprocedure kan lopen met aandacht voor de individuele behoeften. Deze procedure zou niet alleen de effecten op het mariene milieu beoordelen, maar op het OCE en dit volgens de specifieke behoeften van deze materie. Zoals dit reeds werd vastgesteld voor de bescherming van het mariene milieu, dient ook voor de bescherming van het OCE duidelijk vastgesteld te worden wie verantwoordelijk is voor de bescherming, en hoe deze bescherming uitgevoerd, opgevolgd en gecontroleerd wordt. Voor de uitwerking hiervan is uiteraard bijkomend onderzoek vereist. Anderzijds kan er vanuit pragmatisch standpunt geopteerd worden om OCE onderdeel uit te laten maken van het mariene milieu, op voorwaarde dat de hedendaagse inzichten (o.a. van dit project) volledig benut worden in de MER-procedure. Dit zou het voordeel geven dat er heel snel tot effectieve evaluatie en bescherming van erfgoed zou kunnen worden overgegaan.

2.3. Invloed van het Marien Ruimtelijk Plan (MRP) op de bescherming van het OCE

In 2014 werd een MRP vastgesteld voor het BDNZ. Dit initiatief organiseert de activiteiten van de verschillende gebruikers van het BDNZ in tijd en ruimte, met aandacht voor de belangen van deze gebruikers evenals het mariene milieu. Hierbij wordt gestreefd naar een evenwicht tussen ecologische, economische en sociale doelstellingen. De MMM-wet stelt in art. 5*bis*, §2, dat het MRP zesjaarlijks geëvalueerd en gewijzigd wordt waar nodig (zie bijlage 3: 1.a). Voorafgaand aan het organiseren van het MRP, zoals vastgelegd in het KB van 20 maart 2014 tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan, werd een ruimtelijke analyse uitgevoerd voor het BDNZ. Hierbij werd ook aandacht geschonken aan het OCE. Op basis van deze analyse werd beslist dat er voor het OCE geen aparte ruimte dient voorzien te worden in het BDNZ, maar dat wel mitigerende maatregelen ten aanzien van het erfgoed dienen genomen te worden bij geplande activiteiten met een significante impact in de bodem (± de bovenste 2-3m van de zeebodem) (zie bijlage 3: 2.a). De ruimtelijke

beleidsopties die binnen het kader van het MRP naar voor worden geschoven voor de bescherming van het OCE zijn de volgende: (1) Cultureel erfgoed laten meegenieten van reeds geldende beschermende maatregelen, (2) er voor zorgen dat wanneer cultureel erfgoed door bepaalde activiteiten bedreigd wordt, gepaste mitigerende maatregelen worden genomen en (3) wrakken maximaal inschakelen in het kader van natuurbescherming. Deze laatste beleids optie is gebaseerd op het feit dat wrakken vaak ook een belangrijke ecologische waarde vervullen als habitat voor verschillende soorten fauna en flora met vaak een grote biodiversiteit. De alternatieve optie om beschermingsgebieden af te bakenen voor cultureel erfgoed op zee werd niet weerhouden als beleids optie (zie bijlage 3: 1.b).

Meervoudig ruimtegebruik, zoals wrakken laten meeprofiteren van beschermingsmaatregelen ter bescherming van het mariene milieu, is één van de basisopties van het MRP. Tot op heden werd er echter geen enkel wrak beschermd omwille van de ecologische meerwaarde ervan. OCE omvat bovendien meer dan wrakken alleen. Daarnaast zijn er voorbeelden bekend van voormalige wrakken die als gevolg van tafonomische processen niet langer een echte structuur vormen maar eerder een archeologische gebied vormen verspreid over de zeebodem (e.g. het 16^e-eeuws Zeebrugge-wrak, momenteel het oudste gekende wrak in het BDNZ). Dergelijk OCE heeft weinig of geen ecologische waarde en valt op dit moment buiten de beschermingsmaatregelen van het huidige MRP. Dit hiaat, (i.e. wrakken kunnen door het huidige MRP niet beschermd worden als ze geen ecologische waarden hebben) werd deels opgevuld door de individuele beschermingsmaatregelen voor als OCE erkende wrakken zoals geformuleerd in het MB van 4 oktober 2016. Dit MB stelt individuele beschermingsmaatregelen voor, voor zeven van de acht als OCE erkende wrakken. Artikel 8 van dit MB stelt dat de voorgestelde beschermingsmaatregelen van kracht zijn totdat het MRP wordt herzien (zie bijlage 3: 3.a), in de veronderstelling dat deze maatregelen vervolgens geïncorporeerd zullen worden in het nieuwe MRP. Op die manier zullen erkende wrakken waarvoor individuele beschermingsmaatregelen van kracht zijn normaal gezien bij de herevaluatie van het MRP in 2020 geïncorporeerd worden in de herziene versie van dit MRP. Dit betekent dat deze wrakken een eigen ruimte krijgen binnen het MRP en dat binnen deze ruimte bepaalde activiteiten niet, of slechts in beperkte mate, toegestaan zijn omwille van de negatieve effecten van deze activiteiten op het erkende OCE. Op deze manier zal het erkende OCE binnen het MRP beschermd worden omwille van de intrinsieke erfgoedwaarden van deze vondsten en zal in de toekomst ook OCE dat geen ecologische meerwaarde heeft kunnen genieten van beschermingsmaatregelen binnen het MRP.

Kanttekeningen die gemaakt dienen te worden zijn enerzijds de onduidelijkheid over de effectieve draagkracht van het MB van 4 oktober 2016 (cfr. *Supra*: 1. De OCE-wet en OCE-besluiten) en anderzijds het feit dat wanneer artikel 8 van het MB van 4 oktober 2016 stelt dat de individuele beschermingsmaatregelen van kracht zijn tot de herziening van het MRP dit geen garantie vormt dat deze maatregelen ook zonder meer zullen opgenomen worden in het herziene MRP, al is dit wel waarschijnlijk. De procedure voor de herziening van het MRP wordt vastgelegd in het KB van 13 november 2012 betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden. In artikel 1, §2, van dit KB wordt ook bepaald wie in de raadgevende commissie zetelt, dewelke gemotiveerd advies geeft op basis van het voorontwerp van het MRP. Opnieuw valt op dat er in deze commissie geen erfgoedexperten zetelen, of dat niemand expliciet de erfgoedbelangen verdedigt daar er op federaal niveau geen instellingen zijn die dit tot taak hebben (zie bijlage 3: 4.a). Anderzijds stelt artikel 1, §4, van dit KB wel dat de voorzitter een beroep kan doen op experts. Op deze manier kunnen alsnog erfgoedexperts betrokken worden bij de herziening van het MRP. Artikel 1, §3, stelt dat de voorzitter van de raadgevende commissie ook het Vlaams Gewest uitnodigt om vertegenwoordigers af te vaardigen, dewelke een raadgevende stem hebben. Uit de praktijk weten we dat op deze manier het

agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid betrokken wordt bij deze commissie om de erfgoedbelangen te verdedigen. Gezien OCE intrinsiek deel uitmaakt van de mariene ruimte en als dusdanig ook gevoelig is aan de impact van andere gebruikers van deze ruimte, lijkt het echter aangewezen een meer directe en gestandaardiseerde betrokkenheid van erfgoed specialisten die vertrouwd zijn met OCE wettelijk vast te leggen. De huidige bepalingen lijken echter goed te werken en ervoor te zorgen dat ook expertise dat zich voornamelijk op regionaal niveau bevindt, kan worden betrokken in federale procedures (vanuit juridisch standpunt is het uiteraard onmogelijk dat een Vlaamse instantie wettelijk verplicht aanwezig zou zijn in een federale procedure). Het is dus van belang om in de toekomst altijd na te gaan of de erfgoedexpertise voldoende wordt ingebracht.

Voor een verdere uitwerking van de link tussen MRP en OCE verwijzen we naar de rapporten WP2.2.5 en WP2.3.2.

3. Activiteiten in het BDNZ met mogelijk negatieve effecten op het aanwezige OCE.

Bij het bespreken van de huidige wetgeving die betrekking heeft op de bescherming van het OCE, kunnen we vaststellen dat deze vooral aandacht heeft voor de bescherming van erkend erfgoed. Erfgoed dat vooralsnog niet beschermd, niet erkend, of mogelijk zelfs nog niet bekend is, wordt niet of in veel mindere mate beschermd tegen de mogelijke negatieve impact die bepaalde activiteiten op zee kunnen hebben op het OCE.

Een overzicht van dergelijke bedreigingen voor het OCE wordt gegeven op de website van UNESCO (<http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/underwater-cultural-heritage/protection/threats/>). Enkele van deze dreigingen, zoals het plunderen van erfgoed sites, de commerciële exploitatie van dergelijke sites of het gevaar van zgn. 'souvenir jagers' onder de sportduikers, worden in zekere mate gedekt door de huidige wetgeving. De OCE-wet verbiedt immers om zonder toestemming van de ontvanger van het onderwater cultureel erfgoed vondsten intentioneel boven te brengen. Hier dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat het huidige wettelijk kader dergelijke zaken wel verbiedt, maar niet refereert naar de controlerende organen die de naleving van deze wetgeving kunnen vaststellen. Het lijkt aangewezen om hier enige verduidelijking te brengen in de OCE-wet, en een goede communicatie tussen deze organen en andere betrokken partijen op gang te brengen teneinde de huidige wettelijke bepalingen ook daadkrachtig en controleerbaar te maken. Op basis van de vaststellingen van deze controlerende organen kunnen immers verdere gepaste maatregelen genomen worden voor een duurzaam behoud en beheer van het OCE. Ook een regelmatige monitoring van de sites is in dit opzicht aangewezen.

Andere dreigingen die aangehaald worden door UNESCO komen wel degelijk voor in het BDNZ, zoals zand- en grind extractie, baggerwerken, constructiewerken, visserij, etc. Om een zicht te krijgen in welke mate deze activiteiten volgens de huidige wetgeving rekening dienen te houden met OCE, werd de relevante wetgeving per activiteit aan een analyse onderworpen. Op basis van deze analyse werd vervolgens een stand van zaken vastgesteld en indien nodig werden aanbevelingen geformuleerd voor eventuele verbetering wat betreft aandacht voor het OCE.

3.1. Zand- en grindwinning

3.1.1. Impact op de zeebodem door zand- en grindwinning

Voor het winnen van zand en grind in het BDNZ kunnen we twee activiteiten onderscheiden. Enerzijds zijn er de exploratieactiviteiten. Dit is onderzoek dat tot doel heeft nieuwe zand- en grindafzettingen te vinden die ontgonnen kunnen worden en wordt uitgevoerd in hiertoe wettelijk afgebakende 'exploratiezones'. De impact van deze activiteit op de zeebodem lijkt eerder beperkt. Toch zijn deze exploratieactiviteiten niet onbelangrijk voor het OCE. Het zijn immers de resultaten van deze exploratie die zullen aangeven waar aan zand- en grindwinning gedaan kan worden. Het is daarom ook opportuun dat reeds bij de exploratie aandacht wordt geschonken aan de aanwezigheid van OCE in de exploratiezone.

Anderzijds zijn er de exploitatieactiviteiten. Dit is de eigenlijke ontginning van zand en grind en is een activiteit met duidelijke impact in de bodem. De exploitatie wordt uitgevoerd in daartoe wettelijk vastgelegde 'controlezones'. Momenteel kent het BDNZ vier verschillende controlezones dewelke elk bestaan uit verschillende sectoren. Voor de exploitatie van zand en grind wordt de sleephopperzuiger gebruikt die al varende groeven trekt in de zeebodem van 1m tot 3m breed en 0,2m tot 0,5m diep.⁴ Het is wettelijk vastgelegd dat de ontginning moet gebeuren in een aaneensluitend gebied in lagen van maximaal 0,5m. De totale ontginningsdiepte mag niet dieper gaan dan 5m beneden de zeebodem.⁵

In het huidige MRP zijn er vier zones, onderverdeeld in verschillende sectoren, vastgelegd voor de exploratie en exploitatie van minerale en andere niet-levende rijkdommen in het BDNZ. De afbakening van deze zones wordt gedefinieerd in artikel 11, §1, van het KB van 20 maart 2014 tot vaststelling van het MRP.

3.1.2. Wettelijk kader voor zand- en grindwinning in het BDNZ

Algemene procedure

Het wettelijk kader voor zand- en grindwinning in het BDNZ wordt vastgelegd in de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat, zoals gewijzigd in de wet van 20 januari 1999 tot bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (MMM-wet), de wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee en de wet van 22 december 2008 houdende diverse bepalingen. De wet als dusdanig handelt niet over de bescherming van OCE en OCE wordt ook nergens vermeld. Bovendien stelt de MMM-wet in artikel 25, §3, (iv), dat

---

⁴ Van Lancker et al. 2015: p. 110-111, 114.

⁵ KB van 1 september 2014 betreffende de toekenningsprocedure, art. 31.

de activiteiten bedoeld in de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België, niet onderworpen zijn aan een vergunning of machtiging zoals bepaald in de MMM-wet (zie bijlage 4: 1.a). Artikel 28, §1, van de MMM-wet bepaalt bovendien dat de activiteiten bedoeld in de wet van 13 juni 1969 niet vallen onder de MEB die de MMM-wet oplegt aan activiteiten in de Belgische zeegebieden (zie bijlage 4: 1.b). Dit heeft tot gevolg dat de MER- en MEB-procedure zoals vastgelegd in het KB van 9 september 2003, waarin specifiek gesteld wordt dat de initiatiefnemer van de activiteit op zee de impact van zijn activiteit op het OCE moet aangeven in een verplicht MER (*cf.* *Supra*: 1.2. Invloed van het milieueffectenrapport (MER) en de milieueffectenbeoordeling (MEB) op de bescherming van het OCE), niet van toepassing is op zand- en grindwinningsactiviteiten in BDNZ.

De wet van 13 juni 1969 stelt wel, in artikel 3, §1, dat een concessie vereist is voor exploratie en exploitatie van de zeebodem en van de ondergrond (zie bijlage 4: 2.a). De voorwaarden voor het toekennen van dergelijke concessie worden vastgelegd in het KB van 1 september 2004 betreffende de voorwaarden, de geografische begrenzing en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat, zoals gewijzigd bij het KB van 19 april 2014 tot wijziging van verscheidene koninklijke besluiten betreffende de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zeeën op het continentaal plat. Dit KB stelt wel dat in zekere mate rekening gehouden moet worden met het OCE en verwijst in dit verband ook rechtstreeks naar de OCE-wet. Zo wordt in artikel 41 van het KB van 1 september 2004 vastgesteld dat de concessiehouder, onverminderd de reglementering betreffende het OCE in de Noordzee, de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie op de hoogte moet stellen zodra bij het ontginnen “voorwerpen, sporen of overblijfselen worden gevonden, die van historisch, oudheidkundig, wetenschappelijk of militair belang kunnen zijn”. Bovendien moet de concessiehouder, indien hij het desbetreffende voorwerp of overblijfsel onder zijn hoede heeft, dit ter beschikking stellen van de bevoegde overheden (zie bijlage 4: 3.h). Dit impliceert dat een concessiehouder verplicht is vondsten te melden die hij aantreft als gevolg van de ontginning, en verplicht is rekening te houden met de OCE-wet. Het niet navolgen van deze voorwaarden is bovendien, volgens artikel 46, §2, van dit KB, ook strafbaar.

Deze meldingsplicht is een positief verhaal voor de bescherming van het OCE. Anderzijds wordt op deze manier OCE pas gedetecteerd wanneer de impact reeds heeft plaatsgevonden. Om te vermijden dat OCE pas gemeld wordt tijdens de ontginningsfase, kan het interessant zijn artikel 41 aan te passen door te onderstrepen dat vondsten, zoals gedefinieerd in de OCE-wet, gemeld dienen te worden wanneer deze aangetroffen worden niet alleen bij de ontginning, maar ook bij de exploratiefase. In principe dient dit al te gebeuren op basis van artikel 5 van de OCE-wet, dit kan hier onderstreept worden. Op die manier kan de impact op OCE door ontginning mogelijk beter gecontroleerd en vermeden worden. Echte preventieve maatregelen die de impact op OCE vermijden of mitigeren zijn niet aanwezig in de huidige wetgeving rond zand- en grindwinning. Het KB van 1 september 2004 betreffende de toekenningsprocedure stelt wel, in artikel 8, §3, dat een MER ingediend moet worden overeenkomstig het KB van 1 september 2004 houdende de regels betreffende milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat. Anders dan het KB van 9 september 2003 inzake MEB, houdt het KB van 1 september 2004 inzake MEB geen rekening met de mogelijke impact op OCE, of dit wordt althans niet vermeld. Dergelijke aanbeveling zou wel kunnen toegevoegd worden aan artikel 3 van dit KB, waarin een overzicht wordt gegeven van de elementen die een MER in functie van een concessie-aanvraag zou moeten bevatten. Het laatste lid van artikel 3 in dit KB stelt dat het MER een overzicht dient te bevatten van de moeilijkheden, zoals technische leemten of ontbrekende kennis, die werden ondervonden bij het

verzamenen en verwerken van de vereiste informatie (Zie bijlage 4: 4.a). Indien in dit geval archeologische data ontbreekt om een evaluatie te maken van de mogelijke impact op OCE, dient dit ook vermeld te worden. Als dusdanig dient ook de bepaling voor de inhoud van de MEB aangepast te worden. Artikel 17 van het KB van 1 september 2004 betreffende de MEB, stelt dat in de MEB wordt geadviseerd over de aanvaardbaarheid van de voorgenomen activiteit voor het mariene milieu (Zie bijlage 4: 4.b). Hier dient ook de aanvaardbaarheid voor het OCE in opgenomen te worden.

Ruimte voor aandacht voor OCE

Het huidige wettelijk kader voor zand- en grindwinning heeft wel in een aantal bepalingen aandacht voor de bescherming van het mariene milieu. Op deze plaatsen biedt de huidige wetgeving tot op zekere hoogte ruimte om, mits kleine aanpassingen, ook het (erkende en/of beschermd) OCE te vrijwaren voor negatieve effecten. Zo stelt artikel 7 van het KB van 1 september 2004 betreffende de toekenningsprocedure dat de toegankelijkheid tot bepaalde sectoren beperkt kan worden indien zou blijken dat de exploitaties onaanvaardbare nadelige gevolgen voor de sedimentafzetting of voor het mariene milieu hebben (Zie bijlage 4: 3.a), en volgens de wet van 13 juni 1969, artikel 3, §3, kan de concessie in dat geval zelfs deels of volledig opgeheven worden (zie bijlage 4: 2.a). Het lijkt aangewezen behalve de nadelige effecten voor het mariene milieu ook de nadelige gevolgen voor OCE hieraan toe te voegen en het OCE aldus te beschermen tegen de negatieve effecten als gevolg van zand- en grindwinning.

Voorts kunnen enkele van de voorwaarden tot het bekomen van een concessie en de verplichtingen voor de concessiehouder aangepast worden ten behoeve van de bescherming van het OCE. In het KB van 1 september 2004 met betrekking tot de toekenningsprocedure voor concessies stelt artikel 17, 4°, dat alle nodige maatregelen genomen dienen te worden door de concessiehouder voor het behoud van het mariene milieu (zie bijlage 4: 3.b). Hieraan kan ook het behoud van het OCE toegevoegd worden. Of, voor erkend en/of beschermd OCE zou ook aangesloten kunnen worden bij artikel 35 van dit KB, dat stelt dat een minimumafstand bewaard moet worden ten opzichte van kabels en gasleidingen (zie bijlage 4: 3.f). Een dergelijke minimumafstand zou ook ingeroepen kunnen worden voor gekend (en beschermd?) OCE. Artikel 36 van hetzelfde KB stelt dat ontginning tijdelijk beperkt of verboden kan worden in het belang van het behoud van het mariene milieu en/of de zeevisserij (zie bijlage 4: 3.g). Hieraan kan eventueel toegevoegd worden dat ook vondsten die een indicatie vormen voor de aanwezigheid van OCE (e.g. een onbekende wraksite, prehistorische site) en die verder onderzoek van de site vereisen aanleiding kunnen geven tot een tijdelijke beperking of verbod op ontginning in dit gebied. Ook artikel 45 uit hetzelfde KB kan aangepast worden ten behoeve van OCE. Dit artikel stelt dat schade voor de Staat, voor derden of voor het mariene milieu, ten gevolge van het gebruik van de concessie, door de concessiehouder hersteld of vergoed moet worden (zie bijlage 4: 3.i). Hieraan kan toegevoegd worden dat ook de negatieve impact op erfgoed hersteld of vergoed dient te worden.

Daarnaast kunnen er ook op organisatorisch vlak enkele zaken aangehaald worden waar de aandacht voor OCE geïmplementeerd kan worden. Artikel 3, §5, van de wet van 13 juni 1969 stelt dat, om de coördinatie te verzekeren tussen de verschillende administraties betrokken bij het beheer van de exploratie en de exploitatie, een raadgevende commissie dient ingesteld te worden (zie bijlage 4: 2.a). De commissie heeft als opdracht onder meer het formuleren van beleidsvoorbereidende adviezen in verband met alle aspecten die verband houden met zandwinning. Het KB van 12 augustus 2000 tot instelling van de raadgevende commissie belast met de coördinatie tussen de administraties

die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en van de territoriale zee en tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten stelt, in artikel 2, uit welke leden deze commissie is samengesteld (zie bijlage 4: 5.a). Het valt hierbij op dat verschillende belangengroepen, zoals economie, energie, leefmilieu, etc. worden vertegenwoordigd, maar dat niemand aanwezig lijkt te zijn die de erfgoedbelangen vertegenwoordigt. Alle leden zijn bovendien afgevaardigden van federale instellingen. Zoals reeds eerder aangehaald is erfgoed tot aan de wet van 2014 een uitsluitend gewestelijke/gemeenschaps-bevoegdheid geweest, waardoor de expertise m.b.t. OCE zich tot op heden op gewestelijk niveau heeft ontwikkeld. Artikel 10 van dit KB stelt wel dat, met het akkoord van de voorzitter, de commissie een beroep kan doen op experts (zie bijlage 4: 5.b). Op die manier zouden erfgoed specialisten geconsulteerd kunnen worden. Echter, in hetzelfde artikel wordt gesteld dat de experts niet deelnemen aan debatten en niet stemgerechtigd zijn. Ten behoeve van een consequent en daadkrachtig beheer van het OCE, kunnen we stellen dat een vertegenwoordiger die deze erfgoedbelangen behartigt en die de expertise m.b.t. OCE beheerst lid dient te zijn van deze commissie.

Volgens artikel 3, §2, van de wet van 13 juni 1969 worden de exploratie en de exploitatie onderworpen aan een continue onderzoek naar de invloed van de betrokken activiteiten op de sedimentafzetting en op het mariene milieu (zie bijlage 4: 2.a). Het lijkt aangewezen dat dit continue onderzoek ook de mogelijke impact van de werken op OCE bekijkt, en dat de wet dus in die zin wordt aangepast. Het KB van 1 september 2004 met betrekking tot de toekenningsprocedure stelt in artikel 29 dat, om dit continue onderzoek en het duurzaam beheer ervan te garanderen, een vergoeding dient betaald te worden voor de exploratie en exploitatie van zand en grind (zie bijlage 4: 3.d). De prijs wordt vastgesteld per kubieke meter en per type materiaal dat ontgonnen wordt. 5/7 van de vergoeding gaat naar het 'fonds voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat van België'. 2/7 van de vergoeding gaat naar de BMM. Indien het nodig blijkt dat bijkomende prospecties of ander archeologisch vooronderzoek nodig is om een inschatting te kunnen maken van het aanwezige OCE, zou het interessant zijn indien ook dit kon gebeuren door gebruik te maken van een deel van de inkomsten van deze vergoeding. Vooraleer de wet in die zin aan te passen moet uiteraard eerst bekeken worden over welke bedragen dit gaat en in welke mate het gebruik van een deel van dit budget voor erfgoeddoeleinden haalbaar/realistisch is. Anderzijds, indien de negatieve effecten van activiteiten op zee op het OCE effectief een inherent deel gaan uitmaken van de MER en MEB-procedure, is het inderdaad de verantwoordelijkheid van de BMM om hier op gepaste wijze gevolg aan te geven en hier de nodige bijkomende maatregelen toe te nemen.

Hiertoe kan uiteraard ook al in een eerder stadium de aanzet gegeven worden. Volgens artikel 17, 6°, van het KB van 1 september 2004 inzake de toekenningsprocedure moet de concessiehouder, in het geval van een exploratieconcessie, de aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het KBIN aanvaarden en moeten de analyseresultaten van staalnamen en geofysische opnamen aan hem bezorgd worden (zie bijlage 4: 3.b). Ook de aanwezigheid van een erfgoed specialist en het toetsen van deze analyseresultaten in archeologisch opzicht zou hier een interessante toevoeging kunnen zijn. In dit perspectief zouden dan eventueel ook de geregistreerde parameters van het registreertoestel dat wordt besproken in artikel 34 van hetzelfde KB ter beschikking gesteld kunnen worden van erfgoed specialisten wanneer dit door hen nodig geacht wordt (zie bijlage 4: 3.e).

De zeewering is een Vlaamse aangelegenheid, zoals vastgelegd in artikel 6, §1, X, 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instelling. Volgens artikel 24 van het KB van 1 september 2004 met betrekking tot de toekenningsprocedure, zijn ook de exploitatie- en exploratieactiviteiten die vallen onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest, zoals bepaald in artikel 6, §1, X, 3° en 6, §1, X, 4° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, onderworpen aan een concessieaanvraag (zie bijlage 4: 3.c). Hoewel de procedure tot aanvraag deels verschilt van de algemene procedure, is deze aanvraag ook onderworpen aan de procedure zoals beschreven in het KB van 1 september 2004 met betrekking tot de MEB. Gezien ook het Vlaamse Gewest een concessievraag dient in te dienen, kunnen we stellen dat ook de exploratie- en exploitatieactiviteiten uitgevoerd onder hun bevoegdheid onderworpen zijn aan de algemene verplichtingen en voorwaarden bepaald in het KB van 1 september 2004 met betrekking tot de toekenningsprocedure. De opmerkingen die boven aangehaald werden gelden dus zowel voor Vlaamse als federale exploratie- en exploitatieactiviteiten en zijn dus ook van toepassing op zandwinningsactiviteiten in functie van de zeewering.

Kabels en pijpleidingen

Voor het plaatsen van kabels of pijpleidingen die in de territoriale zee binnenkomen of die gebruikt worden in het kader van exploratie of exploitatie op het continentaal plat is een machtiging door de koning vereist. De procedure hieromtrent wordt later besproken in het kader van het plaatsen van elektriciteitskabels voor de realisatie van windmolenparken (*cf. Infra: 3.3. Windmolenparken*).

3.2. Baggerwerken

3.2.1. Impact op de zeebodem door baggerwerken

De impact van het baggeren op de zeebodem hangt af van het soort baggerwerken. We kunnen een onderscheid maken tussen onderhoudsbaggerwerken, dewelke continu gebeuren om dichtslibbing van de vaargeulen tegen te gaan, en verdiepings- of verbredingsbaggerwerken, dewelke tot doel hebben de toegankelijkheid te verbeteren door de geulen te verbreden en/of verdiepen. De impact van de onderhoudsbaggerwerken op de bodem is relatief gering aangezien het hier gaat om het verwijderen van recent getransporteerd sediment. Toch moet in zekere mate rekening gehouden worden met de zgn. 'overdiepte', een marge van maximaal 30cm die wordt weggebaggerd bovenop de maximale diepte om te anticiperen op plotse sedimentatie.⁶ De sleephopperzuiger, die voornamelijk voor deze activiteit gebruikt wordt, sleept bovendien met de zuigarmen over de zeebodem, wat mogelijk ook impact kan hebben. Verdiepings- en verbredingsbaggerwerken hebben een meer ernstige impact op de zeebodem. Hier wordt immers voordien -waarschijnlijk- onaangetaste zeebodem verwijderd.

---

⁶ Van den Eynde D. ET AL. 2013: p. 124.

3.2.2. Wettelijk kader voor baggerwerken in het BDNZ

Algemene procedure

Wat openbare werken betreft, stelt artikel 6, §1, X, laatste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ter hervorming der instellingen dat de waterwegen en hun aanhorigheden, de havens en hun aanhorigheden, de zeewering, de loodsdiensden en de bebakeningsdiensden van en naar de havens, evenals de reddings- en sleepdiensden op zee, gewestelijke aangelegenheden zijn dewelke het recht houden om in de territoriale zee en op het continentaal plat de werken en activiteiten uit te voeren, met inbegrip van het baggeren, die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van deze bevoegdheden (zie bijlage 5: 1.a). Baggerwerken in functie van bovenvermelde bevoegdheden zijn dus een gewestelijke aangelegenheid. Het decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (havendecreet) stelt, in artikel 29, dat de aanleg, instandhouding en het onderhoud van de maritieme toegangswegen, met inbegrip van het verwerken van de opgebaggerde specie, een bevoegdheid is van het Vlaamse Gewest (zie bijlage 5: 2.a). De maritieme toegangswegen worden beheerd door de afdeling Maritieme Toegang, een uitvoerende afdeling van het departement Mobiliteit en Openbare Werken van de Vlaamse Overheid.

Hoewel de MMM-wet in artikel 25, §1, (ii), stelt dat een voorafgaande vergunning of machtiging nodig is voor het graven van sleuven en het ophogen van de zeebodem, stelt datzelfde artikel, §3, (vi), dat de activiteiten die noodzakelijk zijn voor het uitoefenen van de bevoegdheden van het Vlaamse Gewest (zoals bepaald in artikel 6, §1, X, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980) niet onderworpen zijn aan deze vergunning of machtiging (zie bijlage 4: 1.a). Dit betekent dan ook dat baggerwerken als gevolg van een Vlaamse bevoegdheid niet onderworpen zijn aan de MER- en MEB procedure zoals bepaald in het KB van 9 september 2003, waarin specifiek gesteld wordt dat de initiatiefnemer van een activiteit op zee de impact van deze activiteit op het OCE dient in te schatten. Er lijkt ook geen Vlaamse wetgeving te zijn die de baggerwerken in het BDNZ, die uitgevoerd worden in het kader van gewestelijke bevoegdheden, reguleert. Bijgevolg is het ook niet geheel duidelijk welke procedure gevolgd wordt voor baggerwerken die binnen dit kader worden uitgevoerd. Het reeds eerder besproken KB van 1 september 2004 betreffende de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie in het BDNZ stelt in artikel 24 dat, net zoals voor de zeewering, ook exploratie- en exploitatieactiviteiten die verband houden met de havens en hun aanhorigheden onderworpen zijn aan een concessie-aanvraag. Op die manier zouden baggerwerken, uitgevoerd in functie van havens en hun aanhorigheden in het BDNZ, vallen onder de MEB-procedure zoals vastgelegd in het KB van 1 september 2004 betreffende de MEB-procedure. Dit KB stelt, in tegenstelling tot het KB van 9 september 2003, geen verplichtingen over het beschrijven en waarderen van betekenisvolle effecten op het OCE als gevolg van de voorgestelde activiteit. Zowel baggerwerken in functie van de zeewering als in relatie tot havens en hun aanhorigheden dienen wettelijk gezien dus geen preventieve maatregelen te nemen die de impact op het OCE mitigeren of vermijden. Wat precies begrepen wordt onder deze zgn. ‘aanhorigheden’ wordt vastgesteld in artikel 1 van het KB van 2 februari 1993 tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaams Gewest (zie bijlage 5: 3.a). Wat de procedure is voor baggerwerken die uitgevoerd worden in het BDNZ in het kader van de waterwegen en hun aanhorigheden evenals de loods- en bebakeningsdiensden, zoals vastgelegd in art. 6, §1, X, laatste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, is onduidelijk (zie bijlage 5: 1.a). Binnen het kader van dit

onderzoek kon geen duidelijk wettelijk kader gevonden worden waarbinnen deze activiteiten uitgevoerd dienen te worden.

Waar het baggeren in voorgenoemde gevallen een Vlaamse aangelegenheid is, is het storten van de opgebaggerde specie een federale bevoegdheid. Voor het storten van specie als gevolg van baggerwerken die onder gewestelijke bevoegdheid vallen werd daarom het samenwerkingsakkoord van 12 juni 1990 tussen de Belgische Staat en het Vlaamse Gewest ter vrijwaring van de Noordzee van nadelige milieu-effecten ingevolge baggerspecielossingen in de wateren die vallen onder de toepassing van het OSPAR-Verdrag gesloten tussen de Vlaamse en Federale overheid. Dit samenwerkingsakkoord heeft tot doel nadelige milieueffecten te verminderen en/of uit te sluiten conform de bepalingen in het door België geratificeerde OSPAR-verdrag. In dit samenwerkingsakkoord wordt geen aandacht besteed aan OCE. Het is echter wel interessant dat een door België geratificeerd internationaal verdrag tot dergelijk samenwerkingsakkoord kan leiden. Op basis van de ratificering door België van de UNESCO-conventie voor de bescherming van het onderwater erfgoed uit 2001 zou een soortgelijk akkoord gesloten kunnen worden om ook de belangen van deze conventie te behartigen bij de activiteiten in de Noordzee die onder gewestelijke bevoegdheid vallen. Of, bescherming van het OCE zou naar aanleiding van de ratificering van de UNESCO conventie door België aanleiding kunnen geven tot een aanpassing in het samenwerkingsakkoord van 12 juni 1990 waarbij ook de nadelige effecten op het OCE in aanmerking gebracht worden. Op die manier werd het samenwerkingsakkoord eerder ook reeds gewijzigd na de ratificering van het OSPAR-verdrag.

De procedure voor het storten van baggerspecie afkomstig van activiteiten ondernomen door het Vlaams Gewest in het kader van de uitoefening van de bevoegdheden zoals bepaald in artikel 6, §1, X van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, wordt vastgelegd in het KB van 12 maart 2000 ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen. Dit KB stelt, in artikel 2, dat deze activiteit niet valt onder de machtigingsprocedure zoals beschreven in de MMM-wet (zie bijlage 5: 4.a). Anderzijds stelt artikel 10 van dit KB wel dat, in het kader van het samenwerkingsakkoord van 12 juni 1990, de verplichtingen inzake MER en MEB zoals vermeld in artikel 28, §1, van de MMM-wet gedekt dienen te worden (zie bijlage 5: 4.b). Hieruit begrijpen we dat, vooraleer overgegaan kan worden tot het storten van baggerspecie afkomstig van een Vlaamse bevoegdheid in het BDNZ, ook hier een MER ingediend moet worden overeenkomstig de MEB-procedure zoals beschreven in het KB van 9 september 2003 waarbij de impact van deze activiteit op het OCE wordt ingeschat.

We kunnen besluiten dat zowel onderhoudsbaggerwerken als verdiepingsbaggerwerken een zekere impact op het OCE kunnen hebben. Het is echter niet geheel duidelijk onder welke wet deze activiteit valt. Het lijkt er op dat baggerwerken die uitgevoerd worden in het kader van de gewestelijke bevoegdheden zeekering en havens en hun aanhorigheden vallen onder het KB van 1 september 2004 betreffende de toekenningsprocedure. Op basis van deze procedure dienen deze werken voorafgaand geen rekening te houden met de mogelijke aanwezigheid van OCE. Het wettelijk kader voor baggerwerken die worden uitgevoerd binnen de gewestelijke bevoegdheden waterwegen en hun aanhorigheden en loods- en bebakeningsdiensten kon niet gevonden worden. Het is daardoor ook onduidelijk welke procedure deze werken dienen te volgen en of ze hierbij al dan niet rekening dienen te houden met OCE. Het lijkt essentieel de wet hier enigszins te verduidelijken zodat deze procedures duidelijk en eenduidig te interpreteren zijn, en hierbij meteen de nodige aandacht voor

OCE te implementeren. Voor het storten van baggerspecie die gewonnen werd als gevolg van activiteiten die onder Vlaamse bevoegdheid vallen bestaat wel een procedure. Hoewel deze ook relatief complex omschreven is, begrijpen we hieruit dat hierbij wel aandacht gaat naar de potentiële impact van het storten op OCE.

3.3. Windmolenparken

3.3.1. Impact op de zeebodem door windmolenparken

Volgens de richtlijnen van het Europees energiebeleid zou België tegen 2020 13% van de energieconsumptie moeten halen uit hernieuwbare energie. Hiertoe heeft België reeds verschillende windparken in het BDNZ gebouwd en staat de bouw van andere parken gepland.⁷ De bouw van windmolenparken op zee beïnvloedt de zeebodem op verschillende manieren. Enerzijds is er de impact in de bodem van de windmolen zelf. De precieze impact hangt hierbij af van het type windmolen (e.g. monopile, gravitaire fundering, tripod, jacket, etc.)⁸ en eventuele voorbereidende werken die hier mee gepaard gaan zoals baggerwerken en voorbereiding van de zeebodem. Ook de infrastructuur die gebruikt wordt tijdens de bouw kan een zekere impact hebben op de zeebodem, zoals de verankering van schepen of pontons. Daarnaast is er ook de impact in de bodem van de kabels die moeten aangelegd worden in functie van het windmolenpark. Volgens de huidige veiligheidsvoorschriften dienen elektriciteitskabels geplaatst te worden in sleuven met een ingravingsdiepte van minimum 1m. De diepte kan nader bepaald worden in de vergunning, in functie van bestaande en toekomstige toestanden, baggerwerken inbegrepen.⁹ Mogelijk kan het windmolenpark ook invloed hebben op de stroming van het water en op die manier oorzaak zijn van erosieproblemen bij nabijgelegen OCE.

3.3.2. Wettelijk kader voor de bouw van windmolenparken in het BDNZ

Algemene procedure

Hoewel hernieuwbare energie een gewestelijke bevoegdheid is, wordt het beleid omtrent windenergie op zee op federaal niveau uitgewerkt omdat de Noordzee een federale bevoegdheid is. Volgens de huidige wetgeving zijn er drie vergunningen nodig om een windmolenpark te kunnen realiseren. Specifiek gaat het daarbij om het verkrijgen van een machtiging door de minister van de Noordzee als gevolg van een MEB, het verkrijgen van een domeinconcessie door de minister van economische zaken, en het verkrijgen van een vergunning voor het leggen van kabels in zee.¹⁰

De machtiging door de minister van de Noordzee is onderworpen aan de procedure zoals vastgesteld in het KB van 7 september 2003 en het KB van 9 september 2003. Volgens dit laatste KB dient de

---

⁷ Vanbavinckhove G., et al. 2015: p. 120.

⁸ Van de Walle, B. 2011.

⁹ KB 12 maart 2002, bijlage.

¹⁰ Vanbavinckhove G., et al. 2015: p. 120-121.

initiatiefnemer in het MER een beschrijving en waardering van de te verwachten betekenisvolle effecten op het cultureel erfgoed te bevatten. Op die manier heeft het huidige wettelijke kader voor het bouwen van windmolenparken in het BDNZ in zekere mate aandacht voor het OCE (*cf. Infra*: 1.2. Invloed van het milieueffectenrapport (MER) en de milieueffectenbeoordeling (MEB) op de bescherming van het OCE).

De criteria voor het toekennen van een concessie en de bijhorende verplichtingen voor de concessiehouder worden behandeld in het KB van 20 december 2000 betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht.¹¹ Dit KB handelt niet specifiek over OCE, maar vestigt wel enkele keren de aandacht op de bescherming van het mariene milieu. Op deze plaatsen zou ook aandacht voor de bescherming van het OCE kunnen toegevoegd worden, of kan OCE gedefinieerd worden als onderdeel van het mariene milieu (*cf. infra*). Artikel 12 van dit KB stelt dat wanneer één of meerdere bijkomende vergunningen of machtigingen vereist zijn op grond van een andere wetgeving, de domeinconcessie geschorst blijft totdat deze verleend zijn (zie bijlage 6: 1.c). Dit betekent dus concreet dat pas na het verlenen van een machtiging door de minister van de Noordzee een domeinconcessie kan toegekend worden door de minister van economische zaken. Op die manier is de concessievergunning dus ook afhankelijk van de MER- en MEB-procedure. Artikel 3, 2°, van hetzelfde KB stelt als één van de criteria voor het toekennen van de domeinconcessie “de invloed van de installatie op de toegestane activiteiten in de zeegebieden krachtens een andere wetgeving of reglementering” (zie bijlage 6: 1.b). We kunnen stellen dat in dit opzicht de OCE-wet ontoereikend is. Hoewel de installatie wel degelijk invloed kan hebben op het OCE, bevat de wet van 4 april 2014 geen omkadering voor het al dan niet toestaan van activiteiten die schade kunnen berokkenen aan het OCE of over eventueel preventief onderzoek in dit kader.

Ook de vergunningsprocedure voor het aanleggen van elektriciteitskabels in het BDNZ, zoals bepaald in het KB van 12 maart 2002 betreffende de nadere regels voor het leggen van elektriciteitskabels die in de territoriale zee of het nationaal grondgebied binnenkomen of die geplaatst of gebruikt worden in het kader van de exploratie van het continentaal plat, de exploitatie van de minerale rijkdommen en andere niet-levende rijkdommen daarvan of van de werkzaamheden van kunstmatige eilanden, installaties of inrichtingen die onder Belgische rechtsmacht vallen, heeft tot op heden geen specifieke aandacht voor de bescherming van het OCE. Het KB vermeldt OCE nergens als dusdanig. Wel stelt dit KB, in artikel 6, §2, 12°, dat elke vergunningsaanvraag “een MER opgesteld overeenkomstig artikel 28 van de wet van 20 januari 1999 en haar uitvoeringsbesluit” dient te omvatten (zie bijlage 6: 2.b). Ook hier zijn het KB van 7 september 2003 en het KB van 9 september 2003 dus van kracht en moet de initiatiefnemer van de activiteit de betekenisvolle impact op het OCE beschrijven en waarderen in het MER.

Ruimte voor aandacht voor OCE

In deel 1.2. van dit rapport wordt reeds ingegaan op het potentieel van de MEB-procedure om OCE te beschermen. De machtiging van de minister bevoegd voor de Noordzee die vereist is voor het realiseren van een windmolenpark is onderworpen aan deze procedure en de ruimte die deze

---

¹¹ Inclusief de wijzigingen van dit KB in het KB van 17 mei 2004, het KB van 28 september 2008 en het KB van 3 februari 2011.

procedure biedt voor de bescherming van het OCE zal daarom hier niet herhaald worden. De KB's die de procedure voor het verkrijgen van beide andere vergunningen vaststellen, bieden in zekere mate echter ook ruimte om de bescherming van het OCE te implementeren of toch minstens aan te halen.

Het KB van 20 december 2000 betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies haalt zo enkele keren de bescherming van het mariene milieu aan. Op deze plaatsen kan ook de bescherming van het OCE onderstreept worden. Zo wordt in artikel 2, 1°, van dit KB gesteld dat de aanvrager de mogelijkheid moet bieden bepaalde preventieve maatregelen te plannen en toe te passen ten einde de betrouwbaarheid van de veiligheid van de productie-installatie te verzekeren met respect voor het milieu (zie bijlage 6: 1.a). Ten behoeve van de bescherming van het OCE zou hier aan toegevoegd kunnen worden "en met respect voor het OCE". Ook verwijst het KB rechtstreeks naar de MMM-wet. Zo stelt het KB van 20 december 2000 in artikel 14, 8°, dat concessiehouders verplicht worden alle maatregelen te treffen ter bescherming van het mariene milieu, zoals bepaald door de vergunning verleend krachtens artikel 25 van de wet van 20 januari 1999; de wet ter bescherming van het mariene milieu (zie bijlage 6: 1.d). Op die manier zou ook verwezen kunnen worden naar de OCE-wet. Deze wet omvat vooralsnog geen maatregelen om de impact door werkzaamheden op dit erfgoed te voorkomen, maar er kan wel gewezen worden op de verplichting vondsten die worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden te melden.

Ook het KB van 12 maart 2002 handelt verschillende keren over het mitigeren van de impact op het milieu en biedt op die manier ruimte voor het mitigeren van de impact op OCE. Op deze plaatsen kan immers ook melding gemaakt worden van mogelijke impact op het OCE en hoe dit dient opgenomen te worden in de evaluatie van de vergunningsaanvraag. Artikel 5, 11°, stelt bijvoorbeeld dat, volgens de toekenningscriteria, de aanvrager preventieve maatregelen dient te treffen die de betrouwbaarheid en veiligheid van de elektriciteitskabels garanderen, met respect voor het milieu (zie bijlage 6: 2.a). Hier kan "en met respect voor het OCE" aan toegevoegd worden, of kan OCE gedefinieerd worden als onderdeel van de definitie 'marien milieu'. Bij de behandeling van de aanvraag stelt artikel 10 dat de BMM een evaluatie van de impact op het milieu overmaken aan de afgevaardigde van de minister (Zie bijlage 6: 2.c). In functie van de bescherming van het OCE zou hier ook een evaluatie van de impact op dit OCE moeten toegevoegd worden. Hetzelfde geldt voor artikel 11 en artikel 12 waar ook over de evaluatie van de impact op het milieu gehandeld wordt (zie bijlage 6: 2.d; 2.e). Houders van een vergunning hebben volgens artikel 15, 5°, ook de verplichting alle noodzakelijke maatregelen te treffen in functie van het behoud van het mariene milieu (zie bijlage 6: 2.f). Volgens artikel 10 kan het BMM in hun evaluatie van de impact op het milieu hiertoe zelfs technische voorwaarden binden aan de vergunning (zie bijlage 6: 2.c). Het lijkt aangewezen eenzelfde denkpiste te volgen in functie van de bescherming van het OCE en het KB in die zin door te voeren (hetzij door OCE als onderdeel van marien milieu te definiëren, hetzij door het apart toe te voegen in het KB). Wanneer een aanvraag tot wijziging van de activiteiten wordt ingediend stelt artikel 16 dat, indien de wijziging geen invloed heeft op het milieu, de bevoegde minister deze wijziging kan toestaan. Ook hier is het essentieel te onderstrepen dat de wijziging ook geen invloed mag hebben op het OCE.

4. Evaluatie huidige wetgeving

4.1. Stand van zaken

Op basis van de uitgevoerde analyse kan een stand van zaken opgesteld worden van de beschermingsmaatregelen voor het OCE in het BDNZ die de huidige wetgeving voorziet. We kunnen drie instrumenten onderscheiden die aanleiding kunnen geven tot beschermingsmaatregelen binnen de huidige wetgeving. Dit zijn de OCE-wetgeving zelf, de MEB-procedure volgens de MMM-wet en het MRP. Hoewel deze instrumenten tot op zekere hoogte mogelijkheden bieden om het OCE te beschermen, merken we bij de analyse dat verschillende activiteiten in het BDNZ tot op heden weliswaar een verplichting in zich dragen om voorafgaand aan de activiteit de mogelijke impact hiervan op het OCE in te schatten en te mitigeren, maar de uitvoering ervan minimaal is (door de verwarring van de term 'marien milieu' waaronder OCE kan vallen, of desgevallend zou toegevoegd moeten worden). In het kader van dit onderzoek werd het wettelijk kader van de voornaamste activiteiten met impact in de bodem in het BDNZ onderzocht en besproken. Het ging hierbij om zand- en grindwinning, baggerwerken en de realisatie van windmolenparken. Op basis van de analyse bleek dat volgens het huidige wettelijk kader alleen voor het lossen van baggerspecie, evenals voor het realiseren van windmolenparken en het plaatsen van kabels, expliciet rekening gehouden dient te worden met OCE in het MER. De wetgeving stelt voor deze activiteiten echter geen verplichting om ook bij de MEB rekening te houden met OCE. Bovendien laat de huidige wetgeving wel zekere ruimte voor de consultatie van erfgoed specialisten in dit proces, maar worden deze niet standaard bij het proces betrokken. De overige activiteiten, zijnde zand- en grindwinning en baggerwerken, hoeven voorafgaand aan de activiteit op geen enkele manier rekening te houden met OCE. Slechts wanneer tijdens de werkzaamheden OCE wordt aangetroffen dient dit gemeld te worden. De OCE-wetgeving biedt wel enkele beschermingsmaatregelen voor *in situ* beschermd erfgoed. Bij de analyse van de wetgeving in dit verband werden echter enkele tegenstrijdigheden vastgesteld waardoor de draagkracht van deze beschermingsmaatregelen momenteel onzeker is. Bovendien biedt de OCE-wetgeving op dit moment nog geen bescherming aan vondsten die nog niet erkend of *in situ* beschermd werden.

We kunnen stellen dat de instrumenten die momenteel aanleiding kunnen geven tot de bescherming van OCE wel potentieel bieden om de negatieve effecten op OCE als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ te mitigeren of te vermijden, maar dat deze instrumenten om echt daadkrachtig te zijn verder ontwikkeld dienen te worden. Zo werd tijdens de analyse van het huidige wettelijk kader vastgesteld dat verschillende wetten en besluiten enige ruimte hebben om ook beschermingsmaatregelen ten behoeve van het OCE te incorporeren. Eerder dan individuele aanpassingen door te voeren waarbij elke wet en besluit los van elkaar wordt gewijzigd, lijkt het constructiever een meer samenhangend wettelijk kader te creëren waarbij alle activiteiten op zee op een uniforme manier de impact op OCE dienen te mitigeren. Een pragmatische oplossing kan er ook in bestaan om de huidige kaders te gebruiken en OCE als integraal onderdeel van de MER-procedure te beschouwen. In functie daarvan werden enkele aanbevelingen geformuleerd die een meer duurzame bescherming van het OCE tot doel hebben.

4.2. Aanbevelingen ter bescherming van het OCE

De aanbevelingen die hier geformuleerd worden zijn algemene aanbevelingen die gebaseerd zijn op hiaten of onduidelijkheden in de wijze waarop het OCE momenteel door de wet beschermd wordt. De aanbevelingen die hier worden geformuleerd hebben tot doel deze hiaten of onduidelijkheden op te lossen met een meer eenduidig, daadkrachtig en duurzaam beschermingsbeleid voor het OCE in het BDNZ. Deze aanbevelingen zijn algemeen van aard. Telkens zal eerst kort de problematiek toegelicht worden waarop de aanbeveling gebaseerd is. Nadien wordt toegelicht welke aanbevelingen dit probleem kunnen verbeteren. De aanbevelingen kunnen onderverdeeld worden in vier thema's: (1) het beoordelen van effecten op het OCE, (2) de erfgoedexpertise, (3) de opvolging van beschermingsmaatregelen en (4) de verantwoordelijkheden binnen de OCE-wetgeving.

4.2.1. Erfgoedeffectenbeoordeling

Problematiek

Op basis van de analyse kan vastgesteld worden dat de MMM-wet een duidelijke procedure vaststelt om de impact op het mariene milieu als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ te beperken of te vermijden. Hiertoe wordt deze activiteit gekoppeld aan een machtiging dewelke slechts verleend wordt na een beoordeling (met positief gevolg) van de betekenisvolle effecten die deze activiteit zal hebben op het mariene milieu. Dit beleidskader zorgt ervoor dat negatieve effecten op het mariene milieu als gevolg van een activiteit in het BDNZ reeds voor het starten van deze activiteit gemitigeerd kunnen worden. De OCE-wet voorziet dergelijke procedure tot op heden niet. De machtiging voor activiteiten op zee wordt dus niet gekoppeld aan de beoordeling van de betekenisvolle effecten van deze activiteiten op het OCE.

De uitvoeringsbesluiten van de MMM-wet vullen dit hiaat deels op. Zo stelt het KB van 9 september 2003 dat een beschrijving en waardering dient opgenomen te worden in het MER van de betekenisvolle effecten op het cultureel erfgoed. Nergens stelt dit KB echter dat ook de MEB de betekenisvolle effecten op het OCE dient te evalueren. Bovendien zijn er verschillende activiteiten op zee waarop het KB van 9 september 2003 niet van kracht is, zoals zand- en grindwinning en baggerwerken. Deze activiteiten zijn ook onderworpen aan een MEB, maar zoals vastgesteld in KB van 1 september 2004. Hier wordt nergens gesteld dat het MER of de MEB rekening dient te houden met de betekenisvolle effecten op het OCE. Op basis van deze vaststellingen kunnen we stellen dat de huidige wetgeving het OCE onvoldoende beschermt tegen negatieve effecten als gevolg van bepaalde activiteiten op zee.

Aanbevelingen

In principe zou het OCE beschermd kunnen worden door zowel in het KB van 9 september 2003 als in het KB van 1 september 2004 te stellen dat ook de betekenisvolle effecten op zowel OCE als op nog niet erkende vondsten dienen te worden besproken in het MER en dienen te worden geëvalueerd in de MEB. Ten behoeve van een meer duurzame bescherming van het OCE gebaseerd op de specifieke behoeften van dit OCE, lijkt het echter meer aangewezen om de OCE-wet zelf aan te passen. Het is immers aan de OCE-wet en niet aan de MMM-wet om een procedure vast te stellen ten behoeve van

een duurzame bescherming van het OCE. Als alternatief kan gekozen worden om toch binnen de bestaande kaders te werken en OCE als item binnen de MER/MEB op te nemen.

Naar het voorbeeld van de MMM-wet lijkt het dan ook aanbevolen ook binnen het kader van de OCE-wet een procedure te ontwikkelen die de betekenisvolle effecten op OCE als gevolg van bepaalde activiteiten in het BDNZ mitigeert. Op deze manier kunnen de specifieke behoeften van het OCE vooropgesteld worden, en verplicht de OCE-wet elke activiteit voorafgaand aan de uitvoering ervan rekening te houden met het OCE. De uitvoering van deze procedure als dusdanig kan uiteraard volledig samenlopen met de MEB-procedure, waardoor geen dubbel werk gedaan wordt. Het verschil is echter dat OCE op die manier een wezenlijk deel gaat uitmaken van de beoordelingsprocedure op basis van de eigen behoeftes, en niet in functie van het mariene milieu. Op die manier zou de machtiging die wordt verleend voor activiteiten in het BDNZ niet alleen gebaseerd zijn op de beoordeling van de betekenisvolle effecten op het mariene milieu, maar ook op de beoordeling van de betekenisvolle effecten op het erfgoed. Een pragmatische oplossing kan erin bestaan alles binnen dezelfde procedure te houden, waarbij OCE niet in functie van het mariene milieu, maar als volledig onafhankelijk item kan worden onderzocht. Voordeel is dat binnen de huidige kaders wordt gewerkt en er op een snellere manier kan worden overgegaan tot effectieve bescherming van het erfgoed. Hierbij is het belangrijk te onderstrepen dat de effecten dienen onderzocht te worden op zowel nog niet erkende vondsten, erkende vondsten en *in situ* beschermd erfgoed, evenals op nog niet bekend erfgoed. M.a.w. het item onderwatererfgoed binnen de MER/MEB moet worden uitgebreid en moet van toepassing zijn op al het potentiële erfgoed (dus niet beperkt tot erkende sites).

4.2.2. Erfgoedexpertise

Problematiek

Tot op heden is er op federaal niveau geen expertisevorming op het vlak van OCE. Binnen het agentschap onroerend erfgoed (aOE) werd in 2003 wel de cel Maritieme en Fluviale archeologie opgericht. Op die manier heeft het aOE sinds 2003 als enige instituut in zowel Vlaanderen als België expertise opgebouwd op het vlak van maritieme archeologie en maritiem erfgoed. Met het van kracht gaan van de OCE-wet is deze expertise nu ook op federaal niveau vereist. Zo is de minister bevoegd voor de Noordzee verantwoordelijk voor het erkennen van vondsten als erfgoed, is de koning verantwoordelijk voor het *in situ* beschermen van erkend erfgoed, en is het BMM voorlopig het enige orgaan dat zich kan inzetten voor het mitigeren van impact op OCE als gevolg van activiteiten in het BDNZ. Het probleem dat zich stelt is dat deze expertise volledig dient ontwikkeld te worden op federaal niveau. Een bijkomend probleem is dat er geen federale instellingen zijn die erfgoed als bevoegdheid hebben, waardoor het onduidelijk is waar de OCE-expertise zich dient te ontwikkelen.

Aanbevelingen

Opnieuw is het mogelijk om overal waar de erfgoedexpertise nodig is mensen in dienst te nemen zodat dit probleem is opgelost. In functie van een meer duurzaam en coherent beheer van het OCE, lijkt het echter aangewezen hiervoor één expertisecentrum aan te duiden, of op te richten, dat als

aanspreekpunt kan dienen, ondersteuning kan bieden en advies kan formuleren. Wie deze taak moet vervullen is een open vraag, gezien in de huidige situatie expertise en bevoegdheid niet samenvallen.

Een eerste mogelijkheid is de beheers- en beleidsondersteunende taken t.o.v. OCE toe te schrijven aan een bestaande federale instelling. Dit zou bijvoorbeeld de BMM kunnen zijn, aangezien zij reeds verantwoordelijk zijn voor het mariene milieu in de Noordzee en instaan voor de MEB. Indien zij deze bevoegdheid zouden krijgen, dient het beheer en de bescherming van OCE wel expliciet onderdeel te gaan uitmaken van hun missie en dienen zij hiertoe de nodige expertise te ontwikkelen of uit te besteden.

Een andere mogelijkheid is een nieuwe instelling op te richten die het beheer en de bescherming van het OCE als specifiek doel heeft. Deze zou een nieuw departement kunnen vormen binnen het KBIN, parallel aan de BMM, maar dan in functie van OCE in plaats van het mariene milieu. Opnieuw dient in dit geval echter de nodige expertise omtrent OCE ontwikkeld te worden in functie van een constructief en duurzaam beheer van dit OCE.

Een derde mogelijkheid is de beheers- en beleidsondersteunende taken t.o.v. OCE over te hevelen naar het aOE, waar de expertise rond deze materie reeds is opgebouwd en wordt opgevolgd. Tot op heden gebeurt deze samenwerking reeds officieus. Door middel van een samenwerkingsakkoord tussen Vlaanderen en België zou deze samenwerking officieel bekrachtigd kunnen worden met specifieke doelstellingen en verantwoordelijkheden. Een andere optie is dat BMM, net zoals voor andere items in de MER /MEB procedure, expertise inhuurt, desgevallend bij aOE.

De huidige regelgeving voorziet al dat voor het aanwijzen van sites die potentiële erfgoedwaarde hebben de expertise van aOE wordt binnen gebracht. Dit gebeurt door advies dat door AOE wordt gegeven aan de ontvanger van het erfgoed, die op zijn beurt adviezen formuleert aan de federale bevoegde minister. In die zin kan worden nagedacht of de functie van de ontvanger in die zin kan worden uitgebreid.

4.2.3. Opvolging en controle

Problematiek

Uit de analyse van de huidige wetgeving bleek dat, hoewel er bepaalde besluiten zijn genomen ter bescherming van het OCE, nergens wordt gespecificeerd hoe deze bescherming opgevolgd en gecontroleerd wordt. Wanneer we de vergelijking maken met de MMM-wet kunnen we vaststellen dat de MMM-wet een breed kader aan maatregelen voorziet ter bescherming van het mariene milieu, inclusief opvolging van controle op deze bescherming en aanstelling van bevoegde personen voor het uitoefenen van deze controle. Het uitoefenen van deze controle wordt in sommige gevallen ook verder gespecificeerd bij de voor de activiteit relevante wetgeving. Dergelijke maatregelen bestaan nog niet voor OCE. Dit kan pragmatisch worden opgelost door OCE als onderdeel van marien milieu te beschouwen.

Aanbevelingen

Hoewel het moeilijk is concrete aanbevelingen te formuleren, lijkt het aangewezen ook dergelijke maatregelen voor opvolging en controle te implementeren in de OCE-wet. Op die manier kan een duurzaam beheer en bescherming van het OCE beter gegarandeerd worden. Hoewel bijkomend onderzoek nodig zal zijn naar hoe deze opvolging en controle best uitgevoerd kan worden, lijkt het aangewezen een procedure vast te leggen die een parallel vormt met deze in de MMM-wet en bijhorende besluiten. Een alternatief is om OCE te integreren in de MMM-regelgeving en de bijhorende besluiten.

4.2.4. Uitvoering van de OCE-wet

Problematiek

Zoals reeds eerder besproken is er ook enige onduidelijkheid wat betreft de huidige OCE-wet en de uitvoeringsbesluiten (*cf. Supra*: deel 2.1. De OCE-wet en OCE-besluiten). Hoewel de wet een onderscheid maakt tussen vondsten, erkend erfgoed en *in situ* beschermd erfgoed, en de bevoegdheid voor deze materies legt bij respectievelijk de gouverneur, de bevoegde minister en de koning, worden deze materies en wie hiervoor bevoegd is schijnbaar door elkaar gehaald in verschillende besluiten. Zo stellen de erkenningsbesluiten die werden uitgevaardigd door de minister de titel van bescherming vast, werden door de koning maatregelen vastgelegd voor *in situ* beschermd erfgoed hoewel nog geen enkele site vooralsnog door de koning beschermd werd, en werden bijkomende individuele maatregelen voor de erkende sites vastgesteld door de minister, hoewel hij die alleen mag uitvaardigen voor *in situ* beschermd erfgoed. Hoewel deze beschermingsmaatregelen uiteraard een positief initiatief zijn dient de wet enigszins aangepast, of op zijn minst verduidelijkt te worden, zodat er geen twijfel over bestaat of deze besluiten draagkracht hebben of niet.

Aanbevelingen

Om de huidige ambigue situatie op te lossen dient de koning de acht erkende wrakken zo snel als mogelijk *in situ* te beschermen. Op die manier zouden alle uitvoeringsbesluiten wel wettelijke draagkracht hebben. Een alternatief is de bevoegdheid voor beschermingsmaatregelen bij de minister te leggen, zodat hij de acht wrakken niet alleen erkent maar ook beschermt. Ook is het aangewezen vondsten die nog niet erkend zijn, of erkend OCE dat nog niet beschermd is, ook te laten genieten van minimale beschermingsmaatregelen. Verder verdient het de aanbeveling dat binnen de huidige MER/MEB procedures –in afwachting van eventuele wetswijzigingen- de vergunningverlenende overheid steeds contact opneemt met professionele onderwaterarcheologen (van overheden of daarbuiten) om de uitvoerder van de MER goed te sturen en de juiste technieken moeten opgenomen worden in de MER-studie. Tenslotte geeft de vergunningverlenende overheid duidelijke voorwaarden/aanbevelingen mee over hoe met het potentiële erfgoed moet worden omgegaan. Het is aan te bevelen dat de overheid in het kader van de milieuvergunning de site ook voor onderwatererfgoed blijft monitoren.

5. Geconsulteerde Regelgeving

Overzicht wetgeving		
Soort	Datum	Titel
OCE-wetgeving		
Wet	9 april 2007	wet betreffende de vondst en de bescherming van wrakken
Wet	6 juli 2013	wet houdende de instemming met het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001
Wet	4 april 2014	wet betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
KB	25 april 2014	KB betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water
KB	21 september 2016	KB betreffende de reglementaire maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water
MB	4 oktober 2016	MB betreffende individuele maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water
Mariene milieu		
wet	20 januari 1999	wet ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	7 september 2003	KB houdende de procedure tot vergunning en machtiging van bepaalde activiteiten in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	9 september 2003	KB houdende de regels betreffende de milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België
KB	29 september 1997	KB houdende de overdracht van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
Marien ruimtelijk plan (MRP)		
KB	20 maart 2014	KB tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan
KB	13 november 2012	KB betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden
Zand- en grindwinning		
wet	13 juni 1969	wet inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat
KB	1 september 2004	KB betreffende de voorwaarden, de geografische begrenzing en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat
KB	1 september 2004	KB houdende de regels betreffende milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat
KB	12 augustus	KB tot instelling van de raadgevende commissie belast met de

	2000	coördinatie tussen de administraties die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en van de territoriale zee en tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten
Bijzondere wet	8 augustus 1980	bijzondere wet tot hervorming der instelling
Baggerwerken		
decreet	2 maart 1999	decreet houdende het beleid en het beheer van de zeehavens
KB	2 februari 1993	KB tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaams Gewest
Samenwerkingsakkoord	12 juni 1990	samenwerkingsakkoord tussen de Belgische Staat en het Vlaamse Gewest ter vrijwaring van de Noordzee van nadelige milieu-effecten ingevolge baggerspeciellossingen in de wateren die vallen onder de toepassing van het OSPAR-Verdrag
KB	12 maart 2000	KB ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen
Windmolenparken		
KB	20 december 2000	KB betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht
KB	12 maart 2002	KB betreffende de nadere regels voor het leggen van elektriciteitskabels die in de territoriale zee of het nationaal grondgebied binnenkomen of die geplaatst of gebruikt worden in het kader van de exploratie van het continentaal plat, de exploitatie van de minerale rijkdommen en andere niet-levende rijkdommen daarvan of van de werkzaamheden van kunstmatige eilanden, installaties of inrichtingen die onder Belgische rechtsmacht vallen

6. Bibliografie

Derudder T. & Maes F. 2014. Assessment of the actual legal situation in Belgium. *SeArch-rapport WP2.1.2.*

Van de Walle, B. 2011. Offshore windmolens en het belang van een degelijke fundering. *De Grote Rede 29*, p. 19-24.

Van den Eynde, D., Lauwaert, B., Martens, C., Pirlet, H., 2013. Baggeren & storten. In: Lescauwaet, A.K., Pirlet, H., Verleye, T., Mees, J., Herman, R. (Eds.), *Compendium voor Kust en Zee 2013: Een*

geïntegreerd kennisdocument over de socioeconomische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België. Oostende, Belgium, p. 121-128.

Van Lancker, V., Lauwaert, B., De Mol, L., Vandenreyken, H., De Backer, A., Pirlet, H., 2015. Zand- en grindwinning. In: Pirlet, H., Verleye, T., Lescauwaet, A.K., Mees, J. (Eds.), *Compendium voor Kust en Zee 2015: Een geïntegreerd kennisdocument over de socio-economische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België*. Oostende, Belgium, p. 109-118.

Vanbavinckhove, G., Rumes, B., Pirlet, H., 2015. Energie (inclusief kabels en leidingen). In: Pirlet, H., Verleye, T., Lescauwaet, A.K., Mees, J. (Eds.), *Compendium voor Kust en Zee 2015: Een geïntegreerd kennisdocument over de socio-economische, ecologische en institutionele aspecten van de kust en zee in Vlaanderen en België*. Oostende, Belgium, p. 119-140.

7. Bijlage

Bijlage 1 – OCE-wetgeving

1. Wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water.

- a. **Art. 8.** § 1. De ontvanger van het cultureel erfgoed onder water stelt een onderzoeksrapport op met betrekking tot de vondsten gemeld overeenkomstig artikel 5, § 1, waarin hij een gemotiveerd advies geeft aan de minister over het feit of de vondst als cultureel erfgoed onder water kan worden beschouwd.

Na het advies van de ontvanger van het cultureel erfgoed onder water, bedoeld in het eerste lid, bepaalt de minister of de vondsten gemeld overeenkomstig artikel 5, § 1, cultureel erfgoed onder water zijn.

Voor het opstellen van het onderzoeksrapport bedoeld in het eerste lid, over vondsten bedoeld in artikel 3, 2°, pleegt de ontvanger in voorkomend geval overleg met de Staat die de verklaring bedoeld in artikel 9.5 van het verdrag ten aanzien van België heeft afgelegd.

§ 2. Indien de minister beslist dat de vondst gemeld overeenkomstig artikel 5, § 1, geen cultureel erfgoed onder water is, wordt de eigendom van de vondst gemeld overeenkomstig artikel 5, § 1, overgedragen aan de vinder, onverminderd het bepaalde in artikel 5, § 2, tweede lid.

Indien de eigendom van de vondst wordt overgedragen overeenkomstig het eerste lid, is artikel 6, § 1, niet meer van toepassing.

§ 3. De Koning kan cultureel erfgoed onder water in situ beschermen en zowel de maatregelen van individuele als van reglementaire aard nemen die nodig zijn voor de bescherming ervan, mits een afweging van alle mogelijke impact van die

maatregelen op de activiteiten in de omgeving en na advies van de Raadgevende Commissie bedoeld in artikel 5bis, § 3, van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België.

De bescherming in situ bedoeld in het eerste lid geniet de voorkeur boven het toestaan of uitvoeren van werkzaamheden aan het cultureel erfgoed onder water. Werkzaamheden aan cultureel erfgoed onder water dat in situ is beschermd worden enkel uitgevoerd na een machtiging door de ontvanger. Bij het verlenen van deze machtiging houdt de ontvanger rekening met de regels in de bijlage bij het verdrag.

Indien cultureel erfgoed onder water overeenkomstig het eerste lid in situ wordt beschermd zijn de bepalingen van de artikelen 10, 11, 12 en 13 niet van toepassing.

§ 4. Wanneer het erfgoed onder water niet in situ wordt beschermd overeenkomstig § 3, zijn de artikelen 10, 11, 12 en 13 van toepassing. De rechtverkrijgende van de eigendom moet het cultureel erfgoed onder water opslagen, bewaren en beschermen met het oog op de conservering ervan op lange termijn.

2. KB van 21 september 2016 betreffende de reglementaire maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water
  - a. Gelet op de wet van 4 april 2014 betreffende bescherming van het cultureel erfgoed onder water, artikel 8, § 3
  - b. **Art 1.** Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder :
    - 1° in situ beschermd erfgoed: alle vondsten die beschouwd worden als cultureel erfgoed onder water zoals bepaald in artikel 8, § 1, tweede lid, van de wet van 4 april 2014 betreffende bescherming van het cultureel erfgoed onder water en die in situ beschermd worden overeenkomstig artikel 8, § 3, van de wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het culturele erfgoed onder water;
    - 2° De minister: de minister zoals bepaald in artikel 2, 5°, van de wet van 4 april 2014 betreffende bescherming van het cultureel erfgoed onder water.
  - c. **Art. 2.** Wanneer de Koning overgaat tot de erkenning van een vondst als in situ beschermd erfgoed, zal de ontvanger van het cultureel erfgoed onder water hiervan melding maken via een bericht aan zeevarenden.

De ontvanger van het cultureel erfgoed onder water informeert de overheden, die bevoegd zijn voor de aanmaak van zeekaarten, over de ligging van het in situ beschermd erfgoed met het oog op de aanduiding op deze kaarten.
  - d. **Art. 3.** In situ beschermd erfgoed blijft toegankelijk voor het publiek tenzij door de koning anders is bepaald.

- e. **Art. 4.** Elke duik naar in situ beschermd erfgoed moet minstens 4 uur voorafgaandelijk door de duiker gemeld worden aan de FOD Mobiliteit en Vervoer via een elektronisch formulier.
- f. **Art. 5. § 1.** In het gebied rond het in situ beschermd erfgoed en op het in situ beschermd erfgoed zelf, mogen geen activiteiten of werken worden uitgevoerd die het in situ beschermd erfgoed kunnen wijzigen.

Alle activiteiten in de buurt van het in situ beschermd erfgoed moeten alle inspanningen leveren om geen schade toe te brengen aan het historisch wrak.

§ 2. Geen enkel voorwerp mag worden weggehaald van het in situ beschermd erfgoed, noch uit de directe omgeving die met dit in situ beschermd erfgoed gerelateerd zijn, zonder toelating van de ontvanger van het cultureel erfgoed onder water.

- g. **Art. 6.** Werkzaamheden aan een in situ beschermd erfgoed worden uitgevoerd overeenkomstig de bijlage bij het Verdrag ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water, aangenomen te Parijs op 2 november 2001.
  - h. **Art. 7.** De minister kan voor elk in situ beschermd erfgoed bijzondere beschermingsmaatregelen vastleggen.
3. Ministerieel besluit van 13 mei 2014 betreffende de bescherming van het scheepswrak HMS Wakeful als cultureel erfgoed onder water.
- a. Gelet op de wet van 4 april 2014 betreffende de bescherming van het cultureel erfgoed onder water, artikel 8, § 1, tweede lid.
  - b. **Art. 1.** De twee delen van het scheepswrak van het vaartuig HMS Wakeful op positie 51° 22.730 N en 02° 43.360' O en op positie 51° 22.711'N en 02.43.350' O zijn cultureel erfgoed onder water.

Bijlage 2 – MER- en MEB-procedure

- 1. Koninklijk besluit van 9 september 2003 houdende de regels betreffende de milieu-effectenbeoordeling in toepassing van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België.
  - a. **Art. 1.** Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder :

1° « de wet » : de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

2° « de minister » : de minister of staatssecretaris die de bescherming van het mariene milieu onder zijn bevoegdheid heeft;

3° « het bestuur » : de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium, zoals bedoeld in het koninklijk besluit van 29 september 1997 houdende overdracht van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium naar het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen;

4° « de bevoegde overheid » : de overheid bevoegd tot het verlenen van de vergunningen en machtigingen voor de activiteiten die overeenkomstig artikel 28 van de wet zijn onderworpen aan milieu-effectenbeoordeling;

5° « Verdrag van Espoo » : het Verdrag inzake milieu-effectrapportage in grensoverschrijdend verband en zijn Aanhangsels I, II, III, IV, V, VI en VII, gedaan te Espoo op 25 februari 1991 en goedgekeurd bij wet van 9 juni 1999;

6° « activiteit met grensoverschrijdende dimensie » : een activiteit die overeenkomstig artikel 28 van de wet is onderworpen aan milieu-effectenbeoordeling en die is inbegrepen in het toepassingsgebied van het Verdrag van Espoo of van de richtlijn 85/337/EEG van de Raad van 27 juni 1985 betreffende de milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten;

7° « dag » : kalenderdag;

8° « betekenen » : het verzenden bij ter post aangetekende brief, met bericht van ontvangst;

9° « het behandelen van een aanvraag » : het onderzoek, de advisering van en de beslissing over een aanvraag die volledig en ontvankelijk is of geacht wordt te zijn.

b. **Art. 10.** Het deel betreffende de effecten van de voorgenomen activiteit op het mariene-milieu bevat :

1° een beschrijving van de methodes die werden gebruikt voor de bepaling en de waardering van :

- a) de bestaande toestand van het mariene-milieu;
- b) de vermoedelijke ontwikkeling van de bestaande toestand indien noch de voorgenomen activiteit noch één van de beschreven alternatieven wordt ondernomen;
- c) de vermoedelijke effecten op het mariene milieu van de activiteit en de beschreven alternatieven;

2° een beschrijving van de bestaande toestand van het mariene milieu, voorzover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen

hebben, en een beschrijving van de te verwachten ontwikkeling van dat mariene milieu indien noch de activiteit noch één van de alternatieven wordt ondernomen;

3° een beschrijving en waardering van de te verwachten betekenisvolle effecten van de activiteit en van de beschreven alternatieven op het mariene milieu en met name, in voorkomend geval, op : de fauna, de flora, de biodiversiteit en de mens, de bodem, het water, de atmosfeer en klimatologische factoren, de energie- en grondstoffenvoorraden, het zeegezicht, de materiële goederen en **het culturele erfgoed**, en de onderlinge wisselwerkingen tussen de voorgenoemde factoren; de te beschrijven en waarden effecten omvatten de directe en indirecte, secundaire, cumulatieve en synergetische, permanente en tijdelijke, positieve en negatieve effecten op korte, middellange en lange termijn;

4° een aanduiding van de internationale en nationale wettelijke en reglementaire voorschriften die vanuit het oogpunt van het milieubeleid relevant zijn bij de uitvoering van de activiteit of de beschreven alternatieven, en een onderzoek naar de mate waarin de activiteit of de alternatieven daarmee verenigbaar zijn;

5° een vergelijking tussen de activiteit en de beschreven alternatieven op grond van :

- a) het onderzoek naar de effecten op het mariene-milieu;
- b) de verenigbaarheid met de internationale en nationale wettelijke en reglementaire voorschriften;
- c) een globale evaluatie ten aanzien van de algemene doelstellingen en beginselen van de wet;

6° een beschrijving van de wijze waarop rekening werd gehouden met de te verwachten betekenisvolle effecten op het mariene milieu bij het uitwerken van de activiteit en een beschrijving van de maatregelen die mogelijk zijn om nadelige effecten van de activiteit te vermijden, te beperken en/of te compenseren door milieuvoordelen;

7° een beschrijving van de voorzieningen die redelijkerwijze kunnen worden getroffen om een behoorlijke monitoring te verzekeren van de effecten van de activiteit op het mariene milieu.

Dit deel wordt uitgewerkt per geval op passende wijze. In voorkomend geval wordt het aangevuld met een overzicht van de moeilijkheden, zoals technische leemten of ontbrekende kennis, die werden ondervonden bij het verzamelen en verwerken van de vereiste informatie.

- c. **Art. 15.** Het bestuur gaat na of het milieu-effectenrapport volledig en afdoende is. Zo met name gaat het na of de meegedeelde gegevens en hun waardering, afzonderlijk beschouwd en in hun onderlinge samenhang, volledig en afdoende zijn.

Het bestuur kan het milieu-effectenrapport aanvullen en bijwerken op elk onderdeel waarvoor het aanvulling of bijwerking aangewezen acht. Het kan hiertoe de aanvrager om aanvulling en bijwerking verzoeken of de aanvulling en bijwerking zelf

verrichten of doen verrichten. Het kan hiertoe alle onderzoeken uitvoeren of doen uitvoeren die het, overeenkomstig de noodwendigheden van het dossier en naar redelijkheid, nuttig acht.

- d. **Art. 16.** In de milieu-effectenbeoordeling adviseert het bestuur over de aanvaardbaarheid van de voorgenomen activiteit voor het mariene milieu.

In de gevallen waar het bestuur de voorgenomen activiteit aanvaardbaar acht, adviseert het in de milieu-effectenbeoordeling ook over:

- de voorwaarden waaronder de activiteit aanvaardbaar is;
- de monitoring van de effecten van de activiteit die dient te gebeuren en, desgevallend en indien mogelijk, een indicatieve begroting van de retributie die hiervoor conform artikel 24 zal moeten worden betaald;
- de compensatie in milieuvoordelen die aangewezen is voor de nadelige effecten van de activiteit.

Bijlage 3 – MRP

1. De wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België (MMM-wet)

- a. **Art. 5bis.** § 1. De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, een procedure vast voor de aanneming van een marien ruimtelijk plan voor de Belgische zeegebieden, overeenkomstig de Europese en internationale regelgeving, en inzonderheid met betrekking tot het overleg met de betrokken sectoren en instanties.

Deze procedure omvat minstens :

- 1° een planningsproces;
- 2° een openbaar onderzoek;
- 3° het opstellen van een strategisch milieueffectenrapport;
- 4° de procedure tot wijziging.

§ 2. Het marien ruimtelijk plan is bindend. Het wordt door de Koning vastgesteld, bij een besluit na overleg in de Ministerraad. Het marien ruimtelijk plan wordt zesjaarlijks geëvalueerd en gewijzigd waar nodig. De Koning kan ook een tussentijdse wijzigingsprocedure regelen.

§ 3. De Koning stelt een raadgevende commissie in om in het kader van de procedure vermeld in paragraaf 1 een niet-bindend advies te formuleren.

§ 4. Het marien ruimtelijk plan wordt opgesteld volgens de volgende structuur :

- 1° een ruimtelijke analyse van de Belgische zeegebieden;
- 2° een langetermijnvisie betreffende het ruimtelijk gebruik van de Belgische zeegebieden;
- 3° duidelijke economische, sociale, milieu- en veiligheidsdoelstellingen, die ten minste de volgende onderdelen omvatten :
  - a) de effectieve doelstellingen;
  - b) de indicatoren die een betrouwbare aanwijzing vormen voor het bereiken van de gewenste doelstelling of van een gewenste gedragswijziging;
- 4° de maatregelen, instrumenten en acties tot uitvoering van het marien ruimtelijk plan.

2. KB van 20 maart 2014 tot vaststelling van het marien ruimtelijk plan

a. Bijlage 1, p. 50:

8. Cultureel erfgoed: Alle activiteiten met een significante impact op de bodem (grofweg de bovenste 2-3 m van de zeebodem) en de ondergrond hebben ook een impact op het cultureel onderwatererfgoed dat zich in of op deze bodem of in de ondergrond bevindt. Op zich dient er voor dit erfgoed geen aparte ruimte gereserveerd te worden in het BNZ, er dient echter wel voor gezorgd te worden dat bij geplande activiteiten met significante impact op de bodem en de ondergrond, mitigerende maatregelen genomen worden ten aanzien van het erfgoed dat ten gevolge van die activiteiten met vernieling of beschadiging bedreigd wordt.

b. Bijlage 2, p. 48:

6.10 Cultureel erfgoed en zeelandschap: Voor cultureel erfgoed onderwater dienen geen aparte gebieden te worden voorzien. Wel is het aangewezen en belangrijk om te onderzoeken waar cultureel erfgoed kan mee profiteren van de beschermende maatregelen bijvoorbeeld in het kader van natuurbescherming of in het kader van energieopwekking. Op die manier kan erfgoed bijdragen tot het meervoudig ruimtegebruik, één van de basisopties van het MRP.

Bovendien hebben sommige wrakken die boven de bodem uitsteken een belangrijke ecologische waarde. Als "rotsachtige" habitat vormen zij schuilplaatsen met een grote biodiversiteit en fungeren ze als kraamkamers voor verschillende soorten fauna en flora.

Synthese van de ruimtelijke beleidsopties:

- Cultureel erfgoed laten mee genieten van reeds geldende beschermende maatregelen mogelijk behouden van de toeristisch-recreatieve mogelijkheden in het BNZ;
- Er voor zorgen dat wanneer cultureel erfgoed door bepaalde activiteiten bedreigd wordt, gepaste mitigerende maatregelen worden genomen;

- Wrakken maximaal inschakelen in het kader van natuurbescherming.

Niet weerhouden alternatieven:

- Afbakenen van beschermingsgebieden voor cultureel erfgoed op zee
3. MB van 4 oktober 2016 betreffende individuele maatregelen ter bescherming van het cultureel erfgoed onder water.
- a. **Art. 8.** De maatregelen in de artikelen 1 tot en met 7 zijn van kracht totdat het marien ruimtelijk plan overeenkomstig de artikelen 2 tot en met 6 van het koninklijk besluit van 13 november 2012 betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden wordt herzien.
4. KB van 13 november 2012 betreffende de instelling van een raadgevende commissie en de procedure tot aanneming van een marien ruimtelijk plan in de Belgische zeegebieden.
- a. **Art. 1. § 1.** In toepassing van artikel 5bis, § 3, van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België, wordt een raadgevende commissie ingesteld.
- § 2. De raadgevende commissie is samengesteld uit de volgende leden :
- 1° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de algemene directie Kwaliteit en Veiligheid van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- 2° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de algemene directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- 3° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee of van de Programmatorische Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;
- 4° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van het Directoraat-generaal Leefmilieu, dienst Marien Milieu, van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
- 5° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
- 6° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de dienst Scheepvaartpolitie van de Federale Politie;
- 7° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van het Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer;
- 8° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Marine component van het Ministerie van Landsverdediging;
- 9° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van het algemene directie Crisiscentrum van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken;

10° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de algemene directie Civiele Veiligheid van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken;

11° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Programmatorische Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling.

De afgevaardigden en plaatsvervangers worden door hun respectievelijke minister aangeduid. Elke minister kan deze aanduiding overdragen aan de leidende ambtenaar van de bevoegde overheidsdienst.

§ 3. De voorzitter nodigt het Vlaams Gewest uit om één of meerdere vertegenwoordigers af te vaardigen, die aan de debatten kunnen deelnemen met een raadgevende stem.

§ 4. De voorzitter kan een beroep doen op experts, die niet aan de debatten deelnemen en niet stemgerechtigd zijn.

§ 5. Het voorzitterschap en het secretariaat van de raadgevende commissie worden waargenomen door het Directoraat-generaal Leefmilieu door personen die niet dezelfde zijn als de afgevaardigde genoemd in paragraaf 2, 4°.

§ 6. De raadgevende commissie vergadert in de door dit besluit vastgestelde gevallen.

§ 7. De raadgevende commissie stelt haar huishoudelijk reglement op. Dat reglement en zijn wijzigingen worden ter goedkeuring voorgelegd aan de minister.

Bijlage 4 – Wetgeving zand- en grindwinning

1. De wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu en ter organisatie van de mariene ruimtelijke planning in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België

a. **Art. 25. § 1.** In de zeegebieden zijn de hierna vermelde activiteiten onderworpen aan een voorafgaande vergunning of machtiging verleend door de minister :

(i) de burgerlijke bouwkunde;

(ii) het graven van sleuven en het ophogen van de zeebodem;

(iii) het gebruik van explosieven en akoestische toestellen met een groot vermogen;

(iv) het achterlaten en het vernietigen van wrakken en gezonken scheepsladingen;

(v) industriële activiteiten;

(vi) de activiteiten van publicitaire en commerciële ondernemingen.

§ 2. De Koning kan, met het oog op de bescherming van het mariene milieu, andere activiteiten in de zeegebieden dan deze vermeld in § 1 en in § 3 hieronder onderwerpen aan een voorafgaande vergunning of machtiging.

§ 3. De volgende activiteiten zijn niet onderworpen aan de in dit artikel bedoelde vergunning of machtiging :

- (i) de beroepsvisserij;
- (ii) het wetenschappelijk zee-onderzoek;
- (iii) de scheepvaart, uitgezonderd de in § 1, punt (iv), bedoelde activiteiten;
- (iv) de activiteiten bedoeld in de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België;
- (v) de niet-winstgevende individuele activiteiten;
- (vi) de activiteiten die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest zoals bepaald in artikel 6, § 1, X, laatste lid, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

- b. **Art. 28.** § 1. Elke activiteit in de zeegebieden die, hetzij krachtens deze wet en de besluiten genomen ter uitvoering ervan, hetzij krachtens andere geldende wettelijke of reglementaire bepalingen, onderworpen is aan een vergunning of een machtiging, behoudens de vergunningen verleend op grond van de visserijwetgeving en de concessies verleend op grond van de wet van 13 juni 1969 inzake het continentaal plat van België, maakt het voorwerp uit van een milieueffectenbeoordeling door de hiertoe door de minister aangeduide bevoegde overheid zowel voor het verlenen van de vergunning of de machtiging, als achteraf. De milieueffectenbeoordeling moet de evaluatie van de effecten van deze activiteiten op het mariene milieu mogelijk maken.

§ 2. Degene die een in § 1 bedoelde activiteit wenst te ondernemen, moet een milieueffectenrapport voegen bij zijn vergunnings- of machtigingsaanvraag. Dit rapport wordt opgesteld op initiatief en op kosten van de aanvrager volgens de door de Koning bepaalde regels.

§ 3. De overheid die bevoegd is om de vergunningen of machtigingen bedoeld in § 1 te verlenen, houdt rekening met de resultaten van de milieueffectenbeoordeling. In de motivering van haar beslissingen wordt naar die resultaten verwezen.

§ 4. Voor verschillende activiteiten van dezelfde aard die het voorwerp uitmaken van afzonderlijke vergunningen of machtigingen, kan de bevoegde overheid overgaan tot één enkele geïntegreerde milieueffectenbeoordeling. In dit geval houdt ze bij haar beoordeling rekening met de globale gevolgen voor het milieu van de beoogde activiteiten en de vastgestelde interacties.

§ 5. Wanneer verschillende activiteiten van dezelfde aard het voorwerp uitmaken van afzonderlijke vergunningen of machtigingen, kan de bevoegde overheid de aanvrager de toelating verlenen één geïntegreerd milieueffectenrapport te laten opstellen.

2. wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat.

- a. **Art. 3. § 1.** Voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen van de zeebodem en van de ondergrond is concessie vereist, die wordt verleend onder de voorwaarden en volgens de regelen welke de Koning bepaalt.

Hij bepaalt eveneens de procedure voor de gedeeltelijke of gehele intrekking of overdracht van de concessie.

§ 2. Elke aanvraag tot concessie of machtiging omvat een milieueffectenrapport dat is opgesteld onder verantwoordelijkheid en op kosten van de aanvrager. De aanvraag wordt onderworpen aan een milieueffectenbeoordeling.

Het milieueffectenrapport wordt opgesteld en de milieueffectenbeoordeling wordt uitgevoerd overeenkomstig de door de Koning, op gezamenlijke voordracht van de minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft en de minister die Leefmilieu onder zijn bevoegdheid heeft, vastgestelde regels in verband met de procedure, de inhoud en de vorm.

De exploratie en de exploitatie worden onderworpen aan een continu onderzoek naar de invloed van de betrokken activiteiten op de sedimentafzettingen en op het mariene milieu.

§ 3. De minister die Leefmilieu onder zijn bevoegdheid heeft, brengt advies uit over het milieueffectenrapport en de resultaten van de milieueffectenbeoordeling.

Concessies, machtigingen, verlengingen of vernieuwingen kunnen slechts worden toegestaan mits het gunstig advies van de minister die Leefmilieu onder zijn bevoegdheid heeft.

Bij aanvragen en aanvragen tot verlenging of vernieuwing van een concessie of machtiging zal worden rekening gehouden met de resultaten van het continu onderzoek.

Indien uit het continu onderzoek blijkt dat de betrokken activiteiten onaanvaardbare nadelige gevolgen voor de sedimentafzettingen of voor het mariene milieu hebben, kan de concessie of machtiging, geheel of gedeeltelijk, opgeheven of geschorst worden.

§ 4. De exploratie en de exploitatie worden onderworpen aan een vergoeding volgens de modaliteiten die bepaald worden in de concessiebesluiten, voor de uitvoering van het continu onderzoek naar de invloed van de betrokken activiteiten op de sedimentafzettingen en op het mariene milieu.

§ 5. De Koning stelt op gezamenlijke voordracht van de minister die de Economische Zaken onder zijn bevoegdheid heeft en de minister die Leefmilieu onder zijn bevoegdheid heeft, een raadgevende commissie in om de coördinatie te verzekeren

tussen de administraties die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en de territoriale zee.

Om de drie jaar wordt een overzichtsrappport met de resultaten van het continue onderzoek aan de commissie voorgelegd.

De commissie heeft onder andere volgende specifieke opdrachten :

- het coördineren van de onderzoeken van de concessieaanvragen en het formuleren van een advies over deze aanvragen;
- het opvolgen van de verschillende studies die uitgevoerd worden naar de invloed van de zandwinnings op het continentaal plat;
- het onderzoek van het driejaarlijks rapport;
- het adviseren van corrigerende maatregelen indien een negatieve invloed zou worden vastgesteld, en;
- het formuleren van beleidsvoorbereidende adviezen in verband met alle aspecten die verband houden met de zandwinnings.

De Koning kan de werkingsmodaliteiten en werkingskosten van de commissie vaststellen.

3. KB van 1 september 2004 betreffende de voorwaarden en de toekenningsprocedure van concessies voor de exploratie en de exploitatie van de minerale en andere niet-levende rijkdommen in de territoriale zee en op het continentaal plat
  - a. **Art. 7.** Indien uit het continue onderzoek zou blijken dat de exploitaties mogelijke nadelige gevolgen hebben voor het mariene milieu, kan de minister, op gemotiveerd advies van de commissie, een deel van de controlezones voor ontginning sluiten.
  - b. **Art. 17.** De titularissen van een concessie :
    - 1° moeten voorafgaandelijk inlichten over elk plan tot wijziging van de rechtspersoon die titularis van de concessie is, die van aard zou zijn, door een nieuwe verdeling van de maatschappelijke aandelen of door elk ander middel, een wijziging teweeg te brengen in de controle van het bedrijf of het geheel of een gedeelte van de rechten die voortvloeien uit het bezit van de concessie over te dragen aan een derde;
    - 2° /
    - 3° mogen de exploitatie gedurende een periode van meer dan twee opeenvolgende jaren niet stopzetten zonder wettige reden;
    - 4° moeten alle noodzakelijke maatregelen treffen voor de bescherming van de openbare veiligheid en het behoud van het mariene milieu. Dit kan de vorm nemen van een noodplan, een verzekering of een financiële zekerheid, die voldoet aan de eisen van de minister en wordt opgenomen in het concessiebesluit;

5° moeten de exploratie of exploitatie van andere concessiehouders aanvaarden in de sectoren van de controlezones;

6° in het geval van een exploratieconcessie :

- a) mogen niet aan prospectie doen met een vaartuig uitgerust met een laadruimte voor stortgoederen;
- b) moeten, aan boord van het exploratievaartuig, vanuit een Belgische haven, de aanwezigheid van een vertegenwoordiger van het KBIN en van de afgevaardigde van de minister, tijdens de hele of gedeeltelijke duur van de campagnes, vrij aanvaarden;
- c) moeten aan de vertegenwoordiger van het KBIN en aan de afgevaardigde van de minister, onder eventueel voorbehoud van vertrouwelijkheid gedurende maximum 5 jaar, de volledige analyseresultaten bezorgen van de staalnames of geofysische opnemingen met vermelding van de geografische gegevens ervan, op papier of elektronische drager volgens afspraak;

7° mogen de maximumvolumen voor de exploitatie van zand en grind toegekend door de minister krachtens artikel 26, niet overschrijden.

8° mogen geen exploratie of exploitatie uitvoeren buiten de toegekende gemeenschappelijke of bijzondere zones of sectoren;

9° moeten het bedrag van de vergoeding betalen volgens de modaliteiten voorgeschreven in het concessiebesluit;

10° moeten de instructies van de bevoegde ambtenaren naleven.

Indien de titularis niet zelf de exploratie of de exploitatie van zijn concessie uitoefent, maar dit overlaat aan een andere partij die eigenaar of beheerder is van het vaartuig dat wordt aangewend voor de eigenlijke exploratie of exploitatie, dan is deze eigenaar of beheerder ook onderworpen aan de verplichtingen die worden opgesomd in het eerste lid, 4°, 5°, 6°, 7°, 8° en 10°.

- c. **Art. 24. § 1.** De exploratie- of exploitatieactiviteiten uitgevoerd door gewestelijke overheidsdiensten in het kader van hun bevoegdheden bepaald in artikel 6, § 1, X, eerste lid, 3° en 4°, van de bijzondere wet tot hervorming der instellingen van 8 augustus 1980 zijn onderworpen aan een concessieaanvraag. Het aanvraagdossier bestaat uit een ingevuld en ondertekend formulier 'Aanvraag concessie zandwinning', zoals bedoeld in artikel 8, § 2, met zijn bijlagen, evenals uit het milieueffectenrapport, zoals beschreven in het Hoofdstuk II van het MEB-besluit. De gewestelijke overheidsdienst betekent dit dossier in één papieren en één elektronisch exemplaar aan de afgevaardigde van de minister.

§ 2. Gelijkzeitig dient de gewestelijke overheidsdienst een identiek dossier in bij de BMM in het kader van het MEB-besluit.

§ 3. De afgevaardigde van de minister betekent binnen de vijftien dagen de ontvangst van de aanvraag aan de bevoegde minister en de aanvrager en maakt het dossier over aan de minister.

De bevoegde minister maakt, conform artikel 16 van het MEB-besluit, zijn advies over aan de minister.

§ 4. Mits positief advies van de bevoegde minister, verleent de minister het concessiebesluit. Dit concessiebesluit bepaalt de voorwaarden eigen aan elke verleende concessie, waaronder de controlezones, de gemeenschappelijke sectoren of de bijzondere sector, alsook de eventuele bijkomende technische maatregelen en de maatregelen genomen in toepassing van artikel 17 van het MEB-besluit. De minister volgt hierbij de resultaten van de passende beoordeling.

Het besluit wordt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

§ 5. Het concessiebesluit wordt betekend aan de gewestelijke overheidssdienst.

Een afschrift van het concessiebesluit wordt aan de leden van de commissie overgemaakt.

§ 6. De gewestelijke overheidssdiensten zijn niet onderworpen aan de vergoedingen bedoeld in hoofdstuk X.

§ 7. De gewestelijke overheidssdiensten zijn niet onderworpen aan de bepalingen van het artikel 17, 3°.

- d. **Art. 29. § 1.** Om het continue onderzoek naar de invloed van de exploratie- en exploitatieactiviteiten op de sedimentafzettingen en op het mariene milieu en het duurzaam beheer ervan te garanderen, in het bijzonder door de coördinatie, heroriëntering en de doorzichtigheid van het wetenschappelijk onderzoek, is een vergoeding aan de BMM jaarlijks verschuldigd voor de exploratie en de exploitatie van zand enerzijds en van grind anderzijds.

§ 2. De vergoeding voor elk type materiaal is gelijk aan het product van een vast bedrag per ontgonnen kubieke meter en van een aanpassingscoëfficiënt.

De vaste bedragen zijn respectievelijk 0,54 EUR/m³ voor zand en 1,14 EUR/m³ voor grind en 0,35 EUR/m³ voor zand afkomstig uit controlezone 3.

De vergoeding wordt als volgt verdeeld tussen de betrokken diensten :
5/7 voor FOD Economie;
2/7 voor de BMM.

De minimum jaarlijkse vergoedingen voor FOD Economie en de BMM bedragen respectievelijk 12.394,68 euro en 6.197,34 euro.

§ 3. De aanpassingscoëfficiënt A voor het jaar X wordt berekend volgens de volgende formule :

$A(X) = C(X-2)/C(2003)$, waarbij :

C = de som van de werkdaggezuiverde conjunctuurindicatoren voor de productie, voor België, bij de winning van delfstoffen, in het betrokken jaar, zoals beschikbaar op 1 april van jaar X-1, of op de dichtstbijzijnde werkdag, op de website van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie.

§ 4. De verschuldigde vergoedingen moeten betaald worden binnen de 50 dagen volgend op de datum van de factuur van de betrokken diensten.

Elke op de vervaldatum onbetaalde factuur wordt ambtshalve verhoogd met een verwijlinterest aan de wettelijke rentevoet.

§ 5. De lading van een schip wordt ingedeeld als zand of als grind afhankelijk van het resultaat van de korrelanalyse van een monster, tenzij deze lading afkomstig is uit controlezone 3, welke dan opgegeven wordt als afkomstig uit deze zone.

De wijzen van monsternamen en korrelanalyse worden door de minister bij omzendbrief aan de concessiehouders medegedeeld.

- e. **Art. 34.** § 1. Aan boord van elk ontginningsvaartuig moet op kosten van de concessiehouder een automatisch registreertoestel geplaatst worden waarmee tenminste de volgende gegevens worden opgenomen :
- 1° door het boordpersoneel voor elke reis afzonderlijk in te stellen parameters :
    - a) identificatie van de concessiehouder;
    - b) volgnummer van de reis
  - 2° automatisch te registreren parameters :
    - a) identificatie van het ontginningsvaartuig;
    - b) datum van de registraties;
    - c) tijd ([1 U.T.C.]1) van de registraties;
    - d) positie van het ontginningsvaartuig;
    - e) snelheid van het ontginningsvaartuig;
    - f) status van de pompen (aan/uit);
    - g) status van het ontginnen (ja/nee).

§ 2. Het registreertoestel en de geregistreerde parameters moeten voldoen aan de technische specificaties opgelegd door de Algemene Directie.

§ 3. Na de installatie worden het registreertoestel en de ermee verbonden sensoren op aanwijzing van de Algemene Directie gekeurd en verzegeld. Van deze keuring en verzegeling wordt een akte opgesteld in viervoud. Eén exemplaar van deze akte is bestemd voor de Algemene Directie, het tweede exemplaar voor de BMM, het derde exemplaar voor de concessiehouder en het vierde exemplaar moet aan boord van het ontginningsvaartuig ter inzage gehouden worden van de ambtenaren die met het toezicht belast zijn.

§ 4. Het beheer van het registreertoestel en de verwerking van de geregistreerde gegevens gebeuren door de Algemene Directie die een derde hiermee kan belasten.

De concessiehouder dient de door de Algemene Directie opgelegde richtlijnen betreffende het beheer van het registreertoestel en de ermee verbonden sensoren strikt na te leven.

De kosten verbonden aan het onderhoud van het registreertoestel en de ermee verbonden sensoren zijn ten laste van de concessiehouder.

- f. **Art. 35.** Bij exploratie- en exploitatieactiviteiten moet steeds een minimumafstand van 250 m en 1 000 m gehouden worden respectievelijk ten opzichte van kabels en gasleidingen. Deze minimumafstand vervalt voor kabels die buiten dienst werden gesteld.
- g. **Art. 36.** Uitzonderlijk kan in het belang van het behoud van het mariene milieu en/of van de zeevisserij in bepaalde zones de ontginning tijdelijk beperkt of verboden worden. De beperking of het verbod wordt ten minste één maand op voorhand door de commissie in een met redenen omschreven nota meegedeeld aan de Algemene Directie.
De concessiehouder wordt hiervan door de Algemene Directie zo snel mogelijk en uiterlijk vijftien dagen op voorhand ingelicht.
De minimumvergoedingen die bepaald worden in artikel 29 van dit besluit zijn niet verschuldigd voor de periodes waarvoor een volledig exploitatieverbod werd vastgesteld.
- h. **Art. 41.** Onverminderd de reglementering betreffende het onderwatererfgoed in de Noordzee, moet de concessiehouder de Algemene Directie zo snel mogelijk en uiterlijk binnen een week verwittigen indien bij de ontginning voorwerpen, sporen of overblijfselen worden gevonden, die van historisch, oudheidkundig, wetenschappelijk of militair belang zijn of kunnen zijn.

Indien de concessiehouder het desbetreffende voorwerp of overblijfsel onder zijn hoede heeft, moet hij het ter beschikking stellen van de bevoegde overheden.

- i. **Art. 45.** Schade voor de Staat, voor derden of voor het mariene milieu, welke ten gevolge van het gebruik van de concessie mocht ontstaan, moet door de concessiehouder hersteld of vergoed worden.

De Staat kan door de concessiehouder nooit en in generlei vorm worden aangesproken voor schade die de concessiehouder mocht ondervinden door de aanwezigheid van wrakken, mijnen of explosieve stoffen en voorwerpen, in, op of boven het continentaal plat of in de territoriale zee.

De concessiehouder vrijwaart de Staat voor alle vorderingen, welke derden jegens de Staat mochten doen gelden tot vergoeding van schade, welke met het gebruik van deze concessie in enigerlei verband staat.

4. KB van 1 september 2004 houdende de regels betreffende milieueffectenbeoordeling in toepassing van de wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat

- a. **Art. 3.** Het milieu-effectenrapport wordt opgesteld door de aanvrager van een concessie voor een activiteit en te zijnen laste.

Het bevat de volgende elementen :

identificatie van de activiteit : objectieven, beschrijving van de operationele karakteristieken in tijd en ruimte, beschrijving van de ingezette middelen, beschrijving van de voornaamste karakteristieken van de exploratie- of exploitatieprocessen met inbegrip van het energieverbruik, productie van afvalstoffen en emissies...;

bathymetrische, sedimentologische en hydrodynamische effecten;

fysico-chemische effecten ingevolge de mobilisatie en overvloed van de sedimenten;

raming van het verlies aan bentische biomassa en het effect van dit verlies op het mariene ecosysteem;

evaluatie van de risico's op ongevallen die mariene verontreiniging kunnen veroorzaken;

effect van het gebruik van akoestische toestellen op het mariene ecosysteem;

verenigbaarheid met de uitoefening van de activiteiten van andere rechtmatige gebruikers van de zee;

mogelijk te nemen maatregelen om de voormelde effecten te beperken of te compenseren door milieuvoordelen;

een beschrijving van de redelijkerwijze in beschouwing te nemen alternatieven voor de activiteit, onder andere inzake lokalisatie of inzake milieuvoorzieningen, en een vergelijking tussen de activiteit en de beschreven alternatieven op grond van het milieueffecten en verenigbaarheid met de wettelijke en reglementaire voorschriften;

aanduiding van de wettelijke en reglementaire voorschriften alsook van de internationale en nationale aanbevelingen die, vanuit milieustandpunt, van toepassing zijn op de uitoefening van deze activiteit en onderzoek van de verenigbaarheid van deze activiteit met deze voorschriften;

overzicht van de moeilijkheden, zoals technische leemten of ontbrekende kennis, die werden ondervonden bij het verzamelen en verwerken van de vereiste informatie [1 voor zover de activiteit, afzonderlijk of in combinatie met andere activiteiten, significante gevolgen kan hebben op een Natura 2000 gebied, de elementen met betrekking tot de activiteit die de passende beoordeling van de gevolgen voor het

gebied mogelijk maken, waaronder : de omvang van de activiteiten; de productie van afvalstoffen; verontreiniging en hinder; het risico van ongevallen; het bestaande grondgebruik; de relatieve rijkdom aan en de kwaliteit en regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen van het gebied; het opnamevermogen van het natuurlijk milieu; het bereik van het potentieel effect; de grootte en complexiteit van het effect; de waarschijnlijkheid van het effect; de duur, de frequentie en de onomkeerbaarheid van het effect.

- b. **Art. 17.** In de milieu-effectenbeoordeling adviseert het bestuur over de aanvaardbaarheid van de voorgenomen activiteit voor het mariene milieu. In de gevallen waar het bestuur de voorgenomen activiteit aanvaardbaar acht, adviseert het in de milieu-effectenbeoordeling ook over :

- de bijzondere voorwaarden waaronder de activiteit aanvaardbaar is;
- de specifieke bepalingen inzake monitoring van de effecten van de activiteit die in aanmerking zouden moeten genomen worden;
- de compensatie in milieuvoordelen die aangewezen is voor de nadelige effecten van de activiteit;
- een passende beoordeling van de gevolgen voor de Natura 2000 gebieden, voor zover er instandhoudingsdoelstellingen bestaan voor de Natura 2000 gebieden waarop de activiteit een impact kan hebben.

Zij houdt op geïntegreerde wijze rekening met de interacties tussen de effecten op het milieu van de voorgenomen activiteit en de globale effecten van de bestaande activiteiten.

5. KB van 12 augustus 2000 tot instelling van de raadgevende commissie belast met de coördinatie tussen de administraties die betrokken zijn bij het beheer van de exploratie en de exploitatie van het continentaal plat en van de territoriale zee en tot vaststelling van de werkingsmodaliteiten

- a. **Art. 2.** De commissie is samengesteld uit de volgende leden :

- 1° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Algemene Directie Kwaliteit en Veiligheid van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- 2° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Algemene Directie Energie van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- 3° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Algemene Directie Economisch Potentieel van de Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie;
- 4° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Programmatorische Federale Overheidsdienst Wetenschapsbeleid;

- 5° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-Estuarium van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen;
- 6° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Algemene Directie Leefmilieu, Dienst Marien Milieu, van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu;
- 7° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking;
- 8° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Federale Politie, dienst Scheepvaartpolitie van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken;
- 9° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer;
- 10° en afgevaardigde en een plaatsvervanger van de Marine Component van het Ministerie van Landsverdediging;
- 11° een afgevaardigde en een plaatsvervanger van Douane en Accijnzen (Belastingen en Invordering) van de Federale Overheidsdienst Financiën.

De afgevaardigden en plaatsvervangers worden door hun respectievelijke minister aangeduid. Elke minister kan deze aanduiding overdragen aan de leidende ambtenaar van de bevoegde administratie.

- b. **Art. 10.** Met het akkoord van de voorzitter kan de Commissie een beroep doen op experts op basis van hun specifieke kennis om informatie te verstrekken over een agendapunt of een punt dat dringend behandeld werd. De experts nemen niet deel aan de debatten en zijn niet stemgerechtigd.

Bijlage 5 – Wetgeving baggerwerken

1. bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instelling

- a. **Art. 6. § 1.** De aangelegenheden bedoeld in artikel [23 39]23 van de Grondwet zijn:

[...]

X. (Wat de openbare werken en het vervoer betreft :

- 1° de wegen en hun aanhorigheden;
- 2° de waterwegen en hun aanhorigheden;
- 2°bis het juridisch stelsel van de land- en waterwegen, welke ook de beheerder ervan zij, met uitzondering van de spoorwegen beheerd door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
- 3° de havens en hun aanhorigheden;
- 4° de zeekering;
- 5° de dijken;
- 6° de veerdiensten;

7° de uitrusting en de uitbating van de luchthavens en de openbare vliegvelden, met uitzondering van de luchthaven Brussel-Nationaal;

8° het gemeenschappelijk stads- en streekvervoer, met inbegrip van de bijzondere vormen van geregeld vervoer, het taxivervoer en het verhuren van auto's met chauffeur;

9° de loodsdiensten en de bebakeningsdiensten van en naar de havens, evenals de reddings- en sleepdiensten op zee.

10° de regels van politie over het verkeer op waterwegen, met uitsluiting van de regelgeving inzake het vervoer van dierlijke stoffen die een gevaar vormen voor de bevolking, het vervoer van radioactieve stoffen en het vervoer van ontplofbare stoffen;

11° de regels met betrekking tot de bemanningsvoorschriften inzake de binnenvaart en de regels inzake de veiligheid van binnenschepen en binnenschepen die ook voor niet-internationale reizen op zee worden gebruikt;

12° de minimale technische veiligheidsnormen inzake het bouwen en onderhouden van wegen en hun aanhorigheden, en van waterwegen en hun aanhorigheden;

13° de reglementering inzake het vervoer van gevaarlijke goederen en uitzonderlijk vervoer over de weg, met uitsluiting van de regelgeving inzake nucleair vervoer, het vervoer van explosieven en het vervoer van dierlijke stoffen die een gevaar vormen voor de bevolking;

14° onder de voorwaarde van het afsluiten van een samenwerkingsakkoord overeenkomstig artikel 92bis, § 4nonies, en voor een periode die beperkt is tot de duur ervan, de bijkomende financiering voor investeringen in de aanleg, aanpassing of modernisering van de spoorlijnen, alsook van de bijkomende uitrusting op de onbewaakte stopplaatsen, om hun zichtbaarheid en intermodaliteit met openbaar vervoer, actieve vervoerswijzen, taxi's en autodelen te verbeteren voor zover deze verder gaan dan de investeringen die voorzien zijn in een meerjareninvesteringsplan dat effectief in voldoende financiering door de federale overheid voorziet teneinde een aantrekkelijk en performant aanbod voor het spoorvervoer dat goed aansluit op de andere vervoermiddelen te verzekeren op het gehele grondgebied, en in een door het bovengenoemde samenwerkingsakkoord vastgelegde evenredigheid ten opzichte van de federale financiering.

De bevoegdheden bedoeld in 2°, 3°, 4° en 9°, houden het recht in om in de territoriale wateren en op het continentaal plat de werken en activiteiten uit te voeren, met inbegrip van het baggeren, die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van deze bevoegdheden.

[...]

2. Decreet van 2 maart 1999 houdende het beleid en het beheer van de zeehavens (havendecreet)
  - a. **Art. 29. § 1.** Onverminderd artikelen 9 en 31, is het Vlaamse Gewest verantwoordelijk voor de aanleg, de instandhouding, met inbegrip van het verwerken van de specie, het onderhoud en de exploitatie van de maritieme toegangswegen en de basisinfrastructuur, de haveninterne basisinfrastructuur uitgezonderd. In afwijking van het eerste lid van artikel 18 blijft het Antwerpse

Havenbedrijf verantwoordelijk voor de instandhouding, het onderhoud en de exploitatie van de kanaaldokken en zwaikompen, met uitzondering van het verwerken van de specie.

§ 2. In afwijking van § 1 en artikel 9, draagt het Vlaamse Gewest de verantwoordelijkheid voor de uitvoering en de financiering van de aanleg en terbeschikkingstelling van de nieuw te realiseren zeesluizen op het ogenblik van de oprichting van de NV Vlaamse Havens over aan die vennootschap.

Het voorgaande lid doet geen afbreuk aan de verantwoordelijkheid van de havenbedrijven voor de instandhouding, de exploitatie en het onderhoud, met inbegrip van het verwerken van de specie, van de binnen het havengebied gelegen zeesluizen.

3. KB van 2 februari 1993 tot vaststelling van de lijst van de havens en hun aanhorigheden overgedragen van de Staat aan het Vlaams Gewest
  - a. **Art. 1.** De goederen van de Staat waarvan de eigendom op 1 januari 1989 aan het Vlaamse Gewest werd overgedragen krachtens artikel 57, § 2, van de bijzondere wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten zijn, wat de havens en hun aanhorigheden betreft, en voor zover de beschreven goederen eigendom zijn van de Belgische Staat de volgende :
    1. Onder havens worden verstaan :
      - a) de zee-, binnen- en jachthavens; hieronder vallen de havens van Antwerpen, Blankenberge, Brugge-Zeebrugge, Gent, Nieuwpoort en Oostende.
      - b) de feitelijke binnenhavens (rivier- en kanaalhavens) die langs een groot aantal bevaarbare waterwegen liggen, in de vorm van min of meer uitgestrekte, al dan niet ruimtelijk samenhangende los- en laadkaden.

De lijst van de havens is gevoegd bij de bijlage 1 van dit besluit.

2. De aanhorigheden zijn de volgende :
  - alle terreinen, watervlakken en uitrustingen, zowel roerend als onroerend, opgericht of verworven met als doel elke vorm van havenactiviteit te verrichten, gelegen binnen de als dusdanig erkende omschrijving van de havens;
  - toegangseuvelen, havendammen, buitengaatse en binnengaatse geleidewerken, wachtplaatsen, wachtkommen, meerpalen, zeewaartse en landwaartse sluisen, desgevallend liften en overtoeren, insteekdokken, verbindingsdokken en in het algemeen alle watervlakken al dan niet op tijwater gelegen, in verbinding met de hoofdvaarwegen binnen het havengebied, en speciaal aangelegd ten behoeve van havenactiviteiten als de scheepvaart, de overslag- en opslagactiviteiten, de bewerking, de verwerking en de distributie van goederen alsmede van alle industriële havenactiviteiten;

- kaden, zowel in tijwater als in dokken met vast waterpeil, met hun toebehoren zoals bolders, ladders, kaaivlakken, dienstwegen, riolering, verlichting, kraansporen, treinsporen, elektriciteitscabines, enz.;
- de bedieningsposten en sluisgebouwen voor zover zij exclusief voor deze functie bestemd zijn; de magazijnen, dienstvaartuigen, schuilhavens, enz., met inbegrip van alle apparatuur en installaties gebruikt bij de scheepsbegeleiding;
- vaste en beweegbare bruggen;
- de meetinstallaties voor het bepalen en het beheer van het waterpeil, het waterdebiet, de stroomsnelheden, en de waterkwaliteit;
- alle terreinen, gelegen in het havengebied, onmiddellijk aan de waterkant dan wel belendend aan de kaaiplateaus, en nodig voor het uitoefenen van de moderne havenactiviteiten, zoals aanlanding, opslag, overslag, behandeling, verhandeling, verwerking, distributie van per waterweg aan- of afgevoerde goederen, met inbegrip van goederen die onmiddellijk nodig zijn om de bedoelde taken uit te oefenen;
- havenwegen en hun toebehoren (riolering, verlichting, enz.), andere dan rijkswegen, ten behoeve van het havenverkeer, met inbegrip van kaaivlakken, parkeerterreinen, uitwijkzones, spoorverbindingen allerhande met hun zate in zoverre ze geen eigendom zijn van de N.M.B.S.;
- zones voor algemene dienstverlening, zoals watertoevoer, elektriciteit, leidingen allerhande, met inbegrip van de kunstwerken die daartoe voorhanden zijn;
- alle roerende goederen bestemd voor het inbedrijfhouden van de hiervoor opgesomde onroerende havengoederen;
- de terreinen verworven met het doel er verruimings- en of onderhoudsbaggerspecie op te bergen, onafhankelijk van de mate waarin deze doelstelling reeds werd gerealiseerd;
- het Windmolenpark te Zeebrugge.

4. KB van 12 maart 2000 ter definiëring van de procedure voor machtiging van het storten in de Noordzee van bepaalde stoffen en materialen
  - a. **Art. 2.** De in artikel 18 van de wet vermelde procedure voor de toekenning van een machtiging voor het storten van baggerspecie en inerte materialen van natuurlijke oorsprong, samengesteld uit vast, chemisch onbehandeld geologisch materiaal, waarvan de chemische bestanddelen niet in het mariene milieu, vrijkomen, is deze die bepaald is in toepassing van Hoofdstuk VII van deze wet, met uitzondering van het storten van baggerspecie afkomstig van activiteiten door het Vlaamse Gewest ondernomen in het kader van de uitoefening van de bevoegdheden zoals bepaald in artikel 6, § 1, X, laatste lid, van de Bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, waarvoor de hiernavermelde bepalingen van toepassing zijn.
  - b. **Art. 10.** De continue activiteiten met betrekking tot de milieu-effectenrapporten en milieu-effectenbeoordelingen die uitgevoerd worden in het kader van het samenwerkingsakkoord en die ten laste zijn van de machtigingshouder, worden

geacht de verplichtingen inzake milieu-effectenrapport en milieu-effectenbeoordeling, vermeld in artikel 28, eerste paragraaf van de wet te dekken.

Deze activiteiten maken het voorwerp uit van een vijfjaarlijks synthese-rapport dat door het Bestuur aan de Minister wordt voorgelegd en dat vergezeld is van aanbevelingen ter ondersteuning van de ontwikkeling van een versterkt milieubeleid. Na verloop van twee en een half jaar in de machtigingsperiode wordt door het Bestuur een vooruitgangsverslag aan de Minister overgemaakt.

Bijlage 6 – Wetgeving windmolenparken

1. KB van 20 december 2000 betreffende de voorwaarden en de procedure voor de toekenning van domeinconcessies voor de bouw en de exploitatie van installaties voor de productie van elektriciteit uit water, stromen of winden, in de zeegebieden waarin België rechtsmacht kan uitoefenen overeenkomstig het internationaal zeerecht
  - a. **Art. 2.** De selectiecriteria voor de aanvragen van domeinconcessies voor de bouw en uitbating van installaties in de zeegebieden waarin België zijn rechtsbevoegdheid kan uitoefenen zijn de volgende :
    - 1° de aanwezigheid bij de aanvrager of in de schoot van de instantie die gelast is met de exploitatie, van een aangepaste functionele en financiële structuur die de mogelijkheid biedt preventieve maatregelen te plannen en toe te passen ten einde de betrouwbaarheid en de veiligheid van de productie-installatie te verzekeren en eveneens, desgevallend, te zorgen voor een buitendienststelling of definitieve stopzetting in optimale en veilige omstandigheden en met respect voor het milieu;
    - 2° indien de aanvraag uitgaat van een vennootschap, of van vennootschappen, die een joint venture hebben afgesloten of van een tijdelijke vennootschappen of vennootschappen in deelneming :
      - a) oprichting ervan overeenkomstig de Belgische wetgeving, de wetgeving van een andere Lidstaat van de Europese Unie of van een Staat die verbintenissen heeft aangegaan die gelijkaardig zijn met de voorwaarden opgelegd door het vergunningsstelsel en/of aanbestedingsstelsel die voortvloeien uit de richtlijn 2003/54/EG
      - b) beschikking over een centrale administratie, een voornaamste vestiging of een maatschappelijke zetel in een Lidstaat van de Europese Unie of in een Staat ten aanzien waarvan verbintenissen zijn aangegaan die gelijkaardig zijn met deze die voortvloeien uit de (richtlijn 2003/54/EG), op voorwaarde dat de activiteit van deze vestiging of maatschappelijke zetel een effectief en bestendig verband vertoont met de economie van deze Staat of Lidstaat; <
    - 3° afwezigheid in hoofde van de aanvrager van een toestand van faillissement zonder eerdere herstel, van vereffening of van elke situatie die het resultaat is van een gelijkaardige procedure die van kracht is in een nationale wetgeving of reglementering, evenals van een lopende procedure die tot dit resultaat zou kunnen leiden.

4° afwezigheid van gerechtelijke reorganisatie of van elke analoge situatie die het resultaat is van een procedure van dezelfde aard, die van kracht is in een nationale wetgeving of reglementering, tenzij de gerechtelijke organisatie of de analoge situatie onderworpen is aan voorwaarden die de ontwikkeling impliceren van de activiteiten die het voorwerp van de aanvraag uitmaken;

5° afwezigheid van veroordeling bij vonnis met kracht van gewijsde uitgesproken ten aanzien van de aanvrager, of het nu gaat over een natuurlijke persoon, over een rechtspersoon onder de voorwaarden bedoeld bij artikel 5 van het strafwetboek, of over een persoon die in de schoot van het bedrijf of de rechtspersoon die de aanvraag indient, een functie waarneemt van beheerder, zaakvoerder, directeur of zaakgelastigde, voor een misdrijf dat na de inwerkingtreding van de wet van 4 mei 1999 tot instelling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen, ten laste zou zijn gelegd van de rechtspersoon;

6° de beschikking over een voldoende financiële en economische draagkracht die wordt beoordeeld op basis van de documenten opgesomd in artikel 4, § 2;

7° de verbintenis tot samenstelling van voldoende waarborgen voor de dekking van het risico van burgerlijke aansprakelijkheid met betrekking tot de installatie, volgens de criteria die in het algemeen door de verzekeringsmaatschappijen worden toegepast;

8° de technische bekwaamheden van de aanvrager of van de onderneming die met de oprichting of de exploitatie van de installatie zal belast worden; om hun technische bekwaamheden te beoordelen, wordt rekening gehouden met de volgende elementen :

- a) de vermelding van voorgaande realisaties inzonderheid inzake elektriciteitsproductie en van marine civiele bouwkunde, aan de hand waarvan de technische kennis kan worden geëvalueerd, op dit gebied of op een gelijkaardig gebied, gedurende de jaren die het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend, voorafgaan;
- b) de referenties, diploma's en professionele titels van de belangrijkste kaderleden van het bedrijf en, in het bijzonder, van diegenen die de betrokken werkzaamheden opvolgen en leiden;
- c) de technische middelen die men voor ogen heeft voor de realisatie van de werkzaamheden voor de bouw en de exploitatie van de installatie waarop de aanvraag betrekking heeft.

- b. **Art. 3.** De criteria van toekenning van de domeinconcessies met het oog op de bouw en de exploitatie van installaties in de zeegebieden waarover België zijn rechtsbevoegdheid kan uitoefenen zijn de volgende:

1° de gelijkvormigheid van de installatie met het technisch reglement van het transmissienet, genomen in uitvoering van artikel 11 van de wet, of in voorkomend geval, van het technisch reglement van het distributienet;

2° de invloed van de installatie op de toegestane activiteiten in de zeegebieden krachtens een andere wetgeving of reglementering;

3° de kwaliteit van het project op technisch en economisch gebied, inzonderheid door de toepassing van de beste beschikbare technologieën;

4° de kwaliteit van het voorgelegde plan inzake uitbating en onderhoud;

5° het voorstel van technische en financiële bepalingen voor de behandeling en het weghalen van installaties wanneer zij definitief buiten gebruik worden gesteld; deze bepalingen omvatten inzonderheid de samenstelling van een reserve die wordt geheven op de exploitatieresultaten en die wordt gecontroleerd door de commissie met het oog op het waarborgen van de herinrichting van de gebieden.

6° de lokalisatie van de installatie binnen de zone [1 bestemd voor domeinconcessies.

c. **Art. 12.** Wanneer voor de installatie die het voorwerp uitmaakt van een domeinconcessie, één of meer bijkomende vergunningen of machtigingen zijn vereist op grond van een andere wetgeving, blijft de betekende domeinconcessie geschorst totdat iedere bijkomend vergunning of machtiging is verleend en totdat kennisgeving overeenkomstig de toepasselijke wetgeving is gebeurd. Indien een van de bijkomend vereiste vergunningen of machtigingen definitief is geweigerd, vervalt de betekende domeinconcessie op de dag van de kennisgeving van deze weigering.

d. **Art. 14.** De titularissen van een domeinconcessie :

1° maken, indien de statuten van de vennootschap of de contractuele bepalingen met betrekking tot de oprichting van een joint venture, tijdelijke vereniging of vereniging in deelneming, ten gunste waarvan de concessie is verleend en die van toepassing waren op het moment van de concessieaanvraag, aanzienlijk gewijzigd worden, aan de afgevaardigde van de minister deze wijzigingen over evenals, in voorkomend geval, het proces-verbaal van de buitengewone algemene vergadering die daartoe heeft beslist;

2° lichten de afgevaardigde van de minister voorafgaandelijk in over elk plan tot wijziging van de rechtspersoon, titularis van de concessie, door middel van herverdeling van aandelen, of op enige andere wijze, waardoor de controle op de rechtspersoon wijzigt of waardoor er een gehele of gedeeltelijke overdracht plaatsvindt aan derden van de rechten die voortvloeien uit het bezit van de concessie;

3° informeren de commissie en de afgevaardigde van de minister over elke wijziging betreffende de technische en financiële elementen, vermeld in het oorspronkelijk dossier en op basis waarvan de concessie werd toegestaan, te wijzigen;

4° starten de exploitatiefase van de installatie, of desgevallend, de demonstratiefase, indien deze noodzakelijk is en gerechtvaardigd wordt bij de afgevaardigde van de minister en de betrokken administraties, binnen een termijn van drie jaar te rekenen vanaf de dag van de kennisgeving van de concessie of indien deze op een latere datum plaatsvindt, vanaf de dag waarop kennisgeving wordt gegeven van de laatste vergunning of machtiging krachtens een andere wetgeving;

5° kunnen de exploitatie van een aanzienlijk gedeelte van de installatie niet zonder wettige, grondige technische redenen of omwille van overmacht gedurende meer dan een jaar stilleggen;

6° treffen alle noodzakelijke maatregelen voor de bescherming van de openbare veiligheid, zowel tijdens de bouw als tijdens de exploitatie van de installatie en bij de stopzetting ervan of er nu al dan niet wordt afgezien van de concessie;

7° bouwen een permanent systeem uit voor de evaluatie en de controle van de verplichtingen bedoeld in 6;

8° treffen alle maatregelen ter bescherming en behoud van het marine milieu, zoals bepaald door de vergunning of de machtiging verleend krachtens artikel 25 van de wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het marine milieu in de zeegebieden onder de rechtsbevoegdheid van België;

9° treffen tijdens de bouw en gedurende de uitbatingfase alle nodige maatregelen inzake signalisatie en lichtbakens, die voorgeschreven zijn door de van kracht zijnde wetgevingen en reglementeringen om het risico te voorkomen dat schepen, luchtschepen en andere drijvende of vliegende toestellen met de installaties zouden in botsing komen;

10° voorzien de inplanting van de installaties zodat de het toegekende domein zo intensief mogelijk wordt gebruikt, rekening houdend met de toegepaste technologie;

11° bouwen de installaties volgens de normen en reglementen die van toepassing zijn in België, op een wijze die de uitbating, het onderhoud en alle andere tussenkomsten op een veilige manier toelaten;

12° beschikken over voldoende waarborgen voor de dekking van het risico van burgerlijke aansprakelijkheid ten gevolge van de nieuwe installatie, volgens de criteria die in het algemeen door de verzekeringsmaatschappijen worden toegepast en brengen de afgevaardigde van de minister op de hoogte van elke wijziging van voornoemde waarborgen;

13° kiezen of passen de statuten aan van de residentie vennootschap ten gunste waarvan de vergunning is toegekend en waarvan de activiteit hoofdzakelijk of bijkomstig bestaat uit de productie van elektriciteit met het oog op de verkoop ervan, derwijze dat deze vennootschap belastingplichtig is in het kader van de vennootschapsbelasting;

14° bezorgen jaarlijks en op vraag aan de minister of zijn afgevaardigde de nodige administratieve gegevens om België toe te laten te voldoen aan zijn verplichtingen inzake het meedelen van informatie aan de Europese Commissie, die voortvloeien uit de richtlijnen betreffende de organisatie of de werking van de elektriciteitsmarkt;

15° verstrekken jaarlijks aan de afgevaardigde van de minister de technische gegevens inzake de werking van de installaties met het oog op de voorbereiding van de prospectieve studie.

2. KB van 12 maart 2002 betreffende de nadere regels voor het leggen van elektriciteitskabels die in de territoriale zee of het nationaal grondgebied binnenkomen of die geplaatst of gebruikt worden in het kader van de exploratie van het continentaal plat, de exploitatie van de minerale rijkdommen en andere niet-levende rijkdommen daarvan of van de werkzaamheden van kunstmatige eilanden, installaties of inrichtingen die onder Belgische rechtsmacht vallen
  - a. **Art. 5.** De criteria voor toekenning van vergunningen voor de aanleg van kabels zijn de volgende :

- 1° Voor zover het een elektriciteitskabel betreft de impact van de integratie van deze elektriciteitskabel in het elektrisch systeem, op basis van het technisch reglement voor het beheer van het transmissienet en de toegang daartoe, en met name rekening houdend met de betrouwbaarheid en de stabiliteit van het elektrisch systeem, de regelmatigheid van levering van elektrische energie, de kwaliteit van de geleverde elektriciteit en alle andere elementen die bijdragen tot de veiligheid en zekerheid van de elektrische netten en van de daaraan verbonden uitrustingen;
- 2° de kwaliteit van het project op technisch en economisch gebied, inzonderheid door de toepassing van de best beschikbare technologieën;
- 3° de kwaliteit van het voorgelegde plan inzake exploitatie en onderhoud;
- 4° onverminderd de verplichtingen die op België rusten krachtens internationale verdragen, indien de aanvraag uitgaat van een vennootschap :
  - a) de oprichting ervan overeenkomstig de Belgische wetgeving of de wetgeving van een andere Lidstaat van de Europese Economische Ruimte;
  - b) de beschikking over een centrale administratie, een hoofdvestiging of een maatschappelijke zetel binnen een Lidstaat van de Europese Economische Ruimte, op voorwaarde dat de activiteit van deze vestiging of maatschappelijke zetel een effectief en bestendig verband vertegenwoordigt met de economie van een van deze Lidstaten;
- 5° ontstentenis van een toestand van faillissement zonder eerherstel of van vereffening uit hoofde van de aanvrager of van elke analoge situatie die het resultaat is van een procedure van dezelfde aard, die van kracht is in een nationale wetgeving of reglementering of van een lopende procedure die tot dat resultaat zou kunnen leiden;
- 6° ontstentenis van de gerechtelijke reorganisatie of van elke analoge situatie die het resultaat is van een procedure van dezelfde aard, die van kracht is in een nationale wetgeving of reglementering, tenzij de gerechtelijke reorganisatie of de analoge situatie onderworpen is aan voorwaarden die de ontwikkeling impliceren van de activiteiten die het voorwerp van de aanvraag uitmaken;
- 7° ontstentenis van veroordeling bij vonnis dat in kracht van gewijsde is getreden, uitgesproken ten aanzien van de aanvrager, krachtens artikel 5 van het Strafwetboek, of van een persoon die binnen de onderneming of de rechtspersoon die de aanvraag indient, een functie waarneemt van zaakvoerder, beheerder, directeur of procuratiehouder, voor een overtreding die na de inwerkingtreding van de wet van 4 mei 1999 tot instelling van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen, ten laste zou zijn gelegd van de rechtspersoon;
- 8° technische bekwaamheden van de aanvrager of van de onderneming die met de oprichting van de elektriciteitskabel zal belast worden, inzonderheid geëvalueerd krachtens volgende criteria :
  - a) de vermelding van voorgaande realisaties aan de hand waarvan de technische kennis op dit gebied kan worden geëvalueerd, in hetzelfde of in een gelijkaardig domein, gedurende de drie jaar die het jaar waarin de aanvraag wordt ingediend, voorafgaan;
  - b) de referenties, diploma's en professionele titels van de belangrijkste kaderleden van het bedrijf en, in het bijzonder, van diegene die de betrokken werkzaamheden opvolgen en leiden;

c) de technische middelen die men voor ogen heeft voor de realisatie van de werkzaamheden voor de aanleg en de exploitatie van de elektriciteitskabel waarop de aanvraag betrekking heeft;

9° de beschikking over een voldoende financiële en economische capaciteit, die inzonderheid zal geëvalueerd worden op basis van de documenten vermeld in artikel 6, § 2, 5° die door de aanvrager moeten verstrekt worden;

10° de verbintenis tot vestiging van voldoende risicodekking op het vlak van burgerlijke aansprakelijkheid met betrekking tot de geplande elektriciteitskabel;

11° de aanwezigheid bij de aanvrager van een aangepaste functionele en financiële structuur die de mogelijkheid biedt preventieve maatregelen te plannen en toe te passen teneinde de betrouwbaarheid en de veiligheid te verzekeren van de elektriciteitskabel waarvoor de aanvraag wordt ingediend en eveneens, desgevallend, te zorgen voor een buitendienststelling of definitieve afstand in optimale en veilige omstandigheden en met respect voor het milieu;

12° het voorstel van technische en financiële bepalingen voor de behandeling van kabels wanneer zij definitief buiten gebruik worden gesteld.

- b. **Art. 6. § 1.** De aanvragen tot vergunning voor de aanleg van kabels worden gericht aan de minister of zijn afgevaardigde via aangetekend schrijven met ontvangstbewijs.

De aanvraag wordt ingediend door middel van een verzoekschrift in twaalf exemplaren.

§ 2. De aanvraag bevat :

1° Naam, voornaam, beroep, woonplaats en nationaliteit van de aanvrager;

2° Indien het gaat over een vennootschap, de naam van de vennootschap, de rechtsvorm, de maatschappelijke zetel en desgevallend de statuten ervan alsook de documenten waarin de bevoegdheid van de ondertekenaars van de aanvraag wordt bevestigd;

3° Een algemene nota betreffende het voorwerp met een globale beschrijving van het project;

4° Een afzonderlijke nota die beantwoordt aan elk van de criteria die in artikel 5 zijn bedoeld;

5° Indien de aanvrager wegens een grondige reden niet in staat is de gevraagde documenten voor te leggen een geval waarin hij gemachtigd is zijn financieel vermogen te bewijzen met ieder ander passend document een nota die de beoordeling van de financiële en economische draagkracht van de aanvrager moet toelaten, inzonderheid samen met de volgende elementen die voor echt worden verklaard door een Belgische bedrijfsrevisor of een persoon met evenwaardige hoedanigheid volgens de wetgeving van de Staat waarvan de aanvrager afhangt :

a) bankattesten of passende financiële waarborgen;

b) de drie laatste balansen en resultatenrekeningen van de onderneming;

c) de omvang van de eigen middelen;

d) het globaal omzetcijfer en de ratio's kapitaal/omzetcijfer en omzetcijfer/resultaat;

e) een becijferd voorstel van een verzekeringsmaatschappij met maatschappelijke zetel in België of in een ander land van de Europese

- Economische Ruimte voor de risicodekking op het vlak van de burgerlijke aansprakelijkheid met betrekking tot de geplande elektriciteitskabel;
- 6° Voor zover het een elektriciteitskabel betreft een nota met beschrijving van het project waarvoor de aanvraag wordt ingediend en de technische maatregelen die genomen worden voor een correcte integratie in het overeenstemmende elektrische net alsook van de bepalingen voor de exploitatie en het onderhoud;
- 7° Een dieptekaart in projectie Mercator ED 50 op schaal 1 : 100.000 waarop volgende elementen zijn aangeduid :
- a) het geplande tracé van de elektriciteitskabel met in bijlage een tabel van de gebruikte conventionele tekens en de coördinaten van de punten met richtingverandering;
  - b) de pijpleidingen en kabels die gekruist worden of gelegen zijn in een zone van duizend meter aan weerszijden van de geplande elektriciteitskabel;
  - c) de kunstmatige eilanden en windmolens die gelegen zijn in een zone van vijfhonderd meter van de elektriciteitskabel;
  - d) de [1 kabels]1 die gelegen zijn in een zone van tweehonderd vijftig meter aan weerszijden van de geplande elektriciteitskabel;
  - e) de zones die bepaald zijn in artikel 1, § 1, van het koninklijk besluit van 16 mei 1977 houdende maatregelen tot bescherming van de scheepvaart, de zeevisserij, het milieu en andere wezenlijke belangen bij de exploratie en exploitatie van minerale en andere niet-levende rijkdommen van de zeebedding en de ondergrond in de territoriale zee en op het continentaal plat;
  - f) de beschermde zeegebieden gecreëerd krachtens artikel 7 van de wet van 20 januari 1999;
- 8° De kruisingsplannen die zijn opgesteld samen met de eigenaar of de beheerder van de bestaande kabels of pijpleidingen die zullen gekruist worden door de geplande elektriciteitskabel in horizontale en verticale projectie op toereikende schaal;
- 9° De plannen op een minimale schaal van 1 : 10.000 met vermelding in horizontale en verticale projectie van de kruisingen met de commerciële zeevaartroutes en van de anker- en beschermingszones voor sturing en geleiding van schepen;
- 10° Een nota met de beschrijving van de uit te voeren aanleg- en exploitatie-activiteiten, de bij elke etappe aangewende technische middelen alsook de toepassing ervan, met inbegrip van de aanwijzende planning van al deze activiteiten;
- 11° Een nota met beschrijving van de technische maatregelen die opgelegd zijn bij het definitief buiten gebruik stellen van de elektriciteitskabel en van de financiële maatregelen die de realisatie van die maatregelen moeten waarborgen;
- 12° Een milieu-effectenrapport opgesteld overeenkomstig artikel 28 van de wet van 20 januari 1999 en haar uitvoeringsbesluit;
- 13° De inlichtingen en documenten bepaald in de bijlage bij dit besluit;

§ 3. De minister of zijn afgevaardigde kan bijkomende kopieën opvragen van alle of een gedeelte van de documenten bedoeld in § 2.

§ 4. De documenten en attesten gevraagd krachtens § 2, 4° en 5°, moeten niet verstrekt worden indien zij gedurende het lopende jaar aan de minister zijn

overgemaakt. In dat geval vermeldt de aanvrager de referentie van de aanvraag waaraan deze documenten werden toegevoegd.

- c. **Art. 10.** Binnen veertig werkdagen nadat de zaak bij hen aanhangig werd gemaakt, verlenen de administraties vermeld in artikel 8 aan de afgevaardigde van de minister hun advies en hun evaluatie van de impact op het milieu. Deze adviezen kunnen gepaard gaan met technische voorwaarden betreffende de vergunning, inzonderheid wat artikel 15, 5° betreft. Bij gebrek aan advies of evaluatie binnen genoemde termijn, wordt dit gunstig geacht.
- d. **Art. 11.** Binnen twintig werkdagen na de ontvangst door de afgevaardigde van de minister van de adviezen en van de evaluatie van de impact op het milieu krachtens artikel 10, of, bij gebrek aan adviezen bij het verstrijken van de in dat artikel bedoelde termijn, eventueel verlengd overeenkomstig artikel 9, tweede lid, maakt de afgevaardigde van de minister zijn voorstel tot toekenning of weigering voor beslissing over aan de minister. Het wordt vergezeld van de evaluatie van de impact op het milieu en van het advies van de administraties vermeld in artikel 8, eerste lid, 1°.
- e. **Art. 12.** De vergunning wordt verleend bij met redenen omkleed ministerieel besluit dat in het bijzonder rekening houdt met de conclusies omtrent de evaluatie van de impact op het milieu. Het ministerieel besluit van vergunning wordt genomen binnen een termijn van vijftientwintig werkdagen te rekenen vanaf de datum van ontvangst van het voorstel bedoeld in artikel 11. Dat besluit wordt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt. De voorwaarden betreffende elke vergunning worden bepaald bij het ministerieel besluit van toekenning.

Een voor eensluidend verklaard afschrift van het ministerieel besluit van toekenning wordt gestuurd naar de aanvrager en naar de administraties vermeld in artikel 8.

- f. **Art. 15.** De houders van een vergunning :

1° moeten, indien de statuten van de vennootschap ten gunste van dewelke de vergunning is verleend, zoals zij zijn toegevoegd aan de aanvraag, aanzienlijk gewijzigd worden, aan de minister een kopie van deze wijzigingen overmaken evenals van het proces-verbaal van de buitengewone algemene vergadering die daartoe heeft beslist;

2° moeten de minister voorafgaandelijk inlichten over elk plan dat kan leiden tot wijziging van de controle van de rechtspersoon die houder van de vergunning is of tot gehele of gedeeltelijke overdracht aan een derde van de rechten die voortvloeien uit het bezit van de vergunning;

3° moeten, de minister informeren over elke aanzienlijke verandering van die aard dat zij een wijziging kan aanbrengen aan het technisch en financieel vermogen op basis waarvan de vergunning werd toegekend;

4° mogen de activiteiten voor de aanleg niet onderbreken zonder wettige reden;

5° moeten alle noodzakelijke maatregelen treffen voor de bescherming van de veiligheid van personen en goederen alsook het behoud van het mariene milieu;

6° moeten een permanent systeem uitbouwen voor de evaluatie en de controle van de verplichtingen bedoeld in 5°;

7° moeten een risicodekking afsluiten met betrekking tot de burgerlijke aansprakelijkheid zoals voorgesteld in het dossier voor aanvraag tot vergunning en elk jaar het bewijs leveren van de vernieuwing van het contract

8° moeten de kruising van de elektriciteitskabel waarop de vergunning betrekking heeft met een nieuwe kabel of pijpleiding aanvaarden volgens bepalingen die de veiligheid garanderen en die zijn opgesteld samen met de aanvrager van de vergunning tot aanleg waarvoor deze kruising nodig is; de kosten van deze maatregelen zijn ten laste van de nieuwe aanvrager;

9° moeten, na oproeping, deelnemen aan de vergaderingen van de opvolgingscommissie bedoeld in artikel 24;

10° moeten, indien zij een kenmerk van de kabel waarop de vergunning betrekking heeft willen wijzigen, daartoe, bij de bevoegde minister, een aanvraag indienen via aangetekend schrijven met ontvangstbewijs.